

Winterloof. Late gedichten 1884-1887

Nicolaas Beets

bron

Nicolaas Beets, *Winterloof. Late gedichten 1884-1887*. A.W. Sijthoff, Leiden z.j. [1887]

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/beet005wint01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

**Gemengde gedichten.
Negende bundel.
1884-1887.**

*Wat eiloofranken, trouw festoen
Voor dorre linde en iepelaren,
Wat steekpalm, tuya, sparregroen,
Dat droge naalden biedt voor blaren:
Daar moet, in 't koud en laatst seizoen,
Het de uitgebloeide hof mee doen,
Om nog wat levens te openbaren.
Verwacht den storm, die 't boompje knakk',
Het eiloofscheur' van stam en tak,
De sneeuw, die 't al zal dekken,
En tot een lijkwâ strekken!*

**Aan mijn volk.
(Herinnering aan 13 Sept. 1884.)**

Mijn Volk, mijn eigen dierbaar Volk,
Goed Volk der Nederlanden!
Tot aan mijn jongsten ademtocht
Blijft u mijn hart en ziel verknocht
Met sterke liefdebanden.

Al waart gij koud voor mij geweest,
Nog zou die liefde gloren;
Voor haar is 't Hollandsch hart gemaakt;
Ze is met mijn leven zelf ontwaakt,
Haar kiem mij aangeboren.

Maar nu! Hoe hebt ge ook mij bemind,
Die in uw midden woonde!
Uw liefde - diepst gevoelde ik haar,
Toen zij mijn Tienmaal Zeven jaar
Met al haar goedheên kroonde.

De gunst des Konings schoot een straal
Van vorstlijk welgevallen.
Geen zweem van afgunst - o veel meer!
Een liefdrijk ijvren voor mijn eer,
Vreugde en geluk, bij allen.

Neen! 'k Stond op dien Septemberdag,
 Niet 'tusschen dorre blaren'.
 't Was bloem en loover wat ik zag;
 De Schoonheid had haar liefsten lach;
 De Ernst liet zijn rimpels varen;

De Wijsheid schonk haar vriendlijkst woord,
 De Kunst haar zoetste tonen;
 De Dichter bracht zijn hartlijkst dicht,
 De Jeugd haar stralend aangezicht,
 Meer waard dan lauwerkronen.

Waar waren, o mijn Volk! dien dag,
 Uw twisten en krakeelen,
 Miskenning, argwaan, nijd en spijt;
 Waar iets, dat in dees droeven tijd
 De geesten moet verdeden?

Den hoogen God zij eer en lof!
 Die dag was zonder wolken;
 Hij toonde uw hart en waren aard,
 Mijn hoogsten dank en liefde waard,
 En d'eerbied aller volken.

**Aan de Nederlandsche studenten,
 mij op mijn Zeventigsten Verjaardag een Winterstuk met
 Zonsondergang, van Duchattel vereerd hebbende.**

Rechtaarde Jonglingschap der Nederlandsche Athenen,
 Ontvangt eens Grijsaards dank voor gave en eerbetoon!
 Zijn Winter komt, zijn Zon heeft eerlang uitgeschenen;
 Ga de uwe blinkende op, en zij uw Lente schoon.

1884.

Het sneeuwt.

Gegroet, gij bleek en koud, maar zacht
 En maagdelijk kind van 't kille Noorden!
 Uw ijskaros met stille pracht
 Trekt een paar beren, wit van vacht,
 Aan glinstring ruigbevoren koorden;
 De hemel huift een tentgordijn
 U over 't hoofd van grijs satijn.

In 't hermelijn uws mantels breed,
 In 't zilverkleurd fluweelen kleed,
 Dat met zijn sleep en donzen zoomen
 Haar altijd dichter naadren zal,
 Verdwijnt de wereld gansch en al,
 En niets dat leeft kan bovenkomen.

Geen omtrek merkbaar; geen geluid;
 't Zwijgt alles; alles wischt zich uit,
 Bedolven onder 't doodsche laken.
 Het sneeuwt; de sneeuw daalt stil en zacht,
 Maar stadig neer, den ganschen nacht,
 En dekt paleis en rieten daken.

Ja daalt, verbergt voor zijn gezicht
 Een wereld, die in 't booze ligt
 En lastrend spot met God almachtig,
 Gij hemel-lelies! die zoo stil,
 Eerbiedig, ernstig, en eendrachtig,
 Uw blaadren loslaat op zijn wil.

Naar een Sonnet van Richepin.

1884.

Quis separabit?

In derven en verwerven
 Gevoelen zij uw hand;
 In leven en in sterven
 Blijft U hun hart verpand;
 Hoe vaak zij 't ook verkerven,
 Gij maakt hen nooit te schand,
 Die 't heillot zullen erven
 Van 't hemelsch vaderland.

Wat zal van U hen scheuren,
 Die uwe kindren zijn?
 Geen lijden en geen treuren,
 Geen lijfs- of zielepijn;
 Wat zorg hun vrede steuren,
 Wat wolk den zonneschijn,
 Daar zij het hoofd in beuren,
 Die zeggen: 'Gij zijt mijn!'

'Mijn God, mijn deel, mijn leven,
 Mijn burcht, mijn schild, mijn loon;
 Gij hebt U mij gegeven
 In Christus uwen Zoon;
 U aan te mogen kleven
 Heft boven lof en hoon;
 De vrees is uitgedreven;
 De liefde zit ten troon.'

1884.

Middelmatig.**Aan....**

Hij dwaalt, die meer in u dan 't middelmatig ziet.
 Denkbeelden hebt gij, maar een *Denker* zijt gij niet.
 Gij spreekt, gij schrijft, maar zijt geen *Schrijver*, ook geen *Spreker*;
 En zoo gij licht verspreidt, 't is niet als licht-*Ontsteker*.

't Beweren warmt niet.

't B e w e r e n warmt niet, maar verkoelt,
 En werkt niet uit wat gij bedoelt;
 Ik weet wel wat gij me in wilt prenten.
 Wilt ge op mijn stam uw overtuiging enten,
 Doe mij gevoelen wat gij voelt.

1884.

Perspicua.

De heldre ruit, waar gij doorhenen ziet,
 Kost aan den dommen vogel 't leven,
 Die daar 't gevoelig hoofd aan stiet.
 't Doorzichtige te zien is elk nog niet gegeven.

Twifelen.

Slechts kan niet twijflen, die niet denken kan.
 Die niet d u r f t denken is geen ernstig man.
 En hij die i m m e r twijflen w i l e n z a l,
 Die twijfelt reeds niet meer; hij loochent al.

Ik weet niet.

Ik weet niet waar ik 't heb gelezen,
 Maar 't heeft zich in mijn ziel gezet:
 T e v r e d e n z i j n is dankbaar wezen,
 V e r t r o u w e n , 't wezenlijkst gebed.

1884.

Voor 't goede.

'De man is voor het goede', 'k Weet het wel;
Maar is hij tegen 't kwade wel heel fel?

Het is naar d' ernst des weerstands tegen 't kwaad,
Dat zich de zucht voor 't goede schatten laat.

Dweperij.

Zij neemt haar mijmren voor gedachten,
Haar koortsbewegingen voor krachten.

1884.

**Mijnen vriend
G.H. de Marez Oyens
ter nagedachtenis.**

Rechtschapen, eerlijk man, die beter dan de velen,
Meer dan de meesten hebt gedaan
Die onbepert met groote woorden spelen,
Maar halverwegen blijven staan;
Een Christen metterdaad, zachtmoedig en grootmoedig,
Bescheiden, maar met waardigheid;
Een hart voor God, een hand in weldoen overvloedig,
Een mond, die niemand ooit gesmaad heeft of geveleid.

1884.

Aan Dr. J.I. Doedes
Vijfentwintig jaar Hoogleeraar in de Godgeleerdheid.
Mihi Constat.

Het schrander brein, dat vijfentwintig jaren
De Hoogeschool versierd heeft in het Sticht,
De wetenschap beschenen met zijn licht,
En, als die School, door 't helderst schriftverklaren
De Kerke Gods gediend heeft en gesticht;
Den Vriend sinds lang, dien God nog lang moog sparen
Bij de oude kracht, breng ik mijn hulde en dicht;
Nog '*staat hem vast*' hetgeen hem vast deed staan,
Sinds hij het pad der eere is opgegaan.

22 Juni 1884.

Zilveren bruiloft.

‘k Werd Zeventig; ik zag mijn jongste groot’;¹⁾
 Zag me op mijn feest met bloemen en laurieren
 Door Vorst en Volk vereeren en versieren;²⁾
 Maar schooner feest nog mag ik heden vieren,
 Het Zilvren Feest met U, mijne Echtgenoot!

Van vijftien kindren zijn mij tien gespaard;
 Acht aan dees disch vereend; 'k zie dochtren, zonen,
 Reeds prijkende met eigen huwlijkskronen
 In eigen huis, waar liefde en vrede wonen,
 En kleinkroost, dat naar deugdzame ouders aardt.

En ik, mijn Zilvren Bruid! gedenk den dag
 Der *groene* bruiloft en de blijde stonden,
 Toen dit mijn hart getroost werd van zijn wonden,
 En halve weezen weer een moeder vonden,
 Mijn huis weer vroolijk werd als 't eertijds plag.

In lief en leed, dat God ons zenden wou -
 Het leed trof diep, maar 't lief dat ons verblijdde
 Was veel en meer - waart ge immer aan mijn zijde,
 In liefde en deugd dezelfde t' allen tijde,
 Schoon toonbeeld van: ‘Waar werd oprechter trouw?’

1) Zie ‘Zestigste Verjaardag’. Najaarsbladen, blz. 32 en 33.
 2) 13 Sept.

En O! waar klopte een Moederhart als 't uw,
Voor eerste en laatste, kleinste en grootste, kranken
En stervenden?.., Mijn kindren, paart uw klanken
Aan mijne, om haar te huldigen, te danken!
M i j n eerfeest is geweest; het h a r e is nu.

Bekranst haar 't hoofd met rozen hagelwit
En rein als 't hart, dat God haar heeft gegeven;
Verheft de deugd haar in 't gelaat geschreven;
En zoo ge uw Vader liefhebt, bidt, ei bidt
Dat zij, met U, haar Man moge overleven.

20 Oct. 1884.

Bij de beeltenis van prinses Wilhelmina.

Te goeder uur geboren
Tot aller braven vreugd,
Om van haar eerste jeugd
Heel Neerland toe te hooren,
Zal, moge 't God behagen,
Dit vriendlijk aangezicht
De kroon van Neerland dragen,
Bestraald door 't vriendlijkst licht;

Licht van Zijn hoogsten zegen
En Onze trouwste min -
Aanstaande Koningin,
Hoe klopt ons hart u tegen!
Geliefde Oranjespruite,
Aan Emma's hand gekweekt,
Dat niets de ontwikkeling stuite,
Die uit uw oogje spreekt.

October 1884.

Jozef.

De jongling, die naar Dothan toog
 Om broedren op te zoeken,
 Wier haat en nijd hem tegenvloog
 Met smalen en vervloeken,
 Toog toch den weg der Grootheid op,
 Totdat hij, op den hoogsten top,
 Aan Faro's zij verheven,
 Een volk behield bij 't leven.

Vrees niets, godvruchte, van wat God
 Gedooft u te overkomen!
Gij, volg uw plicht; *Hij* schikt uw lot
 En kroont den weg der vromen.
 Zie hopende op; treed rustig aan,
 Al moest het tot het uiterst gaan,
 En slechts een manlijk sterven
 U troon en kroon doen erven.

1885.

Kort zijt ge.

Kort zijt ge, en dient daarvoor geprezen.
't Is een geluk voor die u lezen;
Maar zal 't u een verdienste wezen,
't Is noodig dat men onderscheidt,
Of 't armoede is of spaarzaamheid.

Aan mijn meerderen.

Hoog vliegt gij op verbeeldings vlerken,
Ontdekt, vindt uit - Ik niet als gij.
'k Voel mij tot enger kring beperken,
Zie rond, merk op, herinner mij.

Hij weet te min.

Hij weet te min, hoe boud hij spreekt,
Wiens hoofd niet merkt dat hem een hart ontbreekt.

1885.

Naar Thomas Moore.

I.

All that's bright must fade.

't Moet bleeken al wat blinkt,
Wat heerlijkst blinkt het eerste;
Het lieflijkste is het teerste;

't Ontluikt, bekoort, ontzinkt!

De sterre, die verschiet,
De bloemen, die verbloeien,
Zijn beeld van wat geschiedt
Met al wat ons kan boeien.

't Moet bleeken al wat blinkt,
Wat heerlijkst blinkt het eerste;
Het lieflijkste is het teerste;

't Ontluikt, bekoort, ontzinkt!

Wie prijst dan nog, of tracht
Naar vreugden, die doen treuren,

Naar banden teer en zacht,

Die ieder uur kan scheuren?

Veel beter, in den donker

Te houden onze rust,

Dan, na een kort geflonker,

Ons licht te zien gebluscht.

't Moet bleeken al wat blinkt,
Wat heerlijkst blinkt het eerste;
Het lieflijkste is het teerste;

't Ontluikt, bekoort, verzinkt.

II.**'T is the last rose of summer.**

't Laatste roosje van den zomer
 Bloeit hier nog, maar bloeit alleen;
 Al haar lieve gezellinnen
 Welkten weg en zijn daarheen!
 Niet een bloempje van haar maagschap,
 Niet een enkele roze-knop,
 Bleef haar zachten blos weerkaatsen,
 Zendt zijn geur nog tot haar op.

Langzaam op uw steel vervallen
 Laat ik u, verlaatne! niet.
 Slaapt het al wat ge om u ziet,
 Ga dan, slaap ook gij met allen!
 'k Schud, uit liefde, uw blaadjes af,
 Dat ze in 't zwijgend noodlot deelen
 Van de vrienden en gespelen,
 Neergezegen op hun graf.

Ook zoo spoedig moge ik volgen,
 Als de vriendschap mij begeeft,
 En de rijke krans van liefde
 Bloem op bloem verloren heeft!
 Waar getrouwe harten weken,
 Teedre harten niet meer slaan:
 Wie wenscht in zoo leêg een wereld
 Nog een wijle alleen te staan?

1885.

‘Wij weten’
(Zie Joh. III. 3.)

Met weten, Nicodemi! komt ge er niet;
Niet zóó ver zelfs dat gij het godsrijk z i e t .
Zijn eisch gaat dieper. 't Zij voor hart en zin
Een nieuw b e g i n s e l , en een nieuw b e g i n .

Een zwakke.

Een zwakke zal een sterker overmogen,
Die sterk is in zijn eigen oogen.

Men kan hetgeen men wil.

‘Men kan hetgeen men wil’, zegt menig man.
De Wijze wil alleenlijk wat hij kan.

1885.

Bijna.

Bijna een Dichter, bijna een Stilist,
 Bijna Welsprekend man, goed Violist -
 't Is admirabel; maar verdrietig is't,
 Dat zoo veel bijna's in zoo vele zaken,
 Bijeengeteld, toch niets voortrefflijks maken.
 Vier halven maakt twee heelen, maar, o smart;
 Vier grauwe Schimmels daarom nog geen Zwart!

Populair.

Spreek dingtaal, gij die volkstaal spreken wilt;
 Geen kindertaal, zoetvoerig, kwansuis aardig;
 De goede grond is deeglijk uitzaad waardig;
 Uw suiker-ertjes zijn vergeefs verspild.

Te uitvoerig.

Uw onderwijs verloopt zich in te veel
 Bijzonderheên, die 't oog voor kern en hoofdzaak sluiten.
 Zaaï k o r r e l s , man! die wortelen en spruiten;
 Houd op ons te bestuiven met uw meel.

1885.

Sonnetten.

I.

Sonnetten hier, sonnetten daar!
 Een wereld vol sonnetten!
 Men is er machtig gauw mee klaar,
 In spijt der stipte wetten.

Al loopt de zin wel wat gevaar,
 Daar valt niet op te letten;
 Het fijne van de mis is maar
 Ze goed ineen te zetten.

Een k l i n k d i c h t - als 't in 't Hollandsch heet -¹⁾
 Heeft niets te doen dan klinken;
 En hebt gij daar den slag voor beet,

Uw roem zal eeuwig blinken....
 Zie zoo; het mijne is ook gereed,
 En hoor het eens rinkinken!

1) Ten onrechte nochtans, als ik in het Tijdschrift voor Ned. Taal en Letterkunde 5e Jg. 1885, meen bewezen te hebben.

II.

Tweemaal vier, tweemaal drie, voor het rijm en de maat:

Die dit weet en een denkbeeld kan baren,
Voelt zich dichter en is tot een 'klinkdicht' in staat,
En het klinkt (als katoen) van zijn snaren.

Lijdt het duitsch ook wat last, nu dat schaadt niet, waar 't baat,
En een Vriend zal 't zoo licht niet ontwaren.
Het verklaart zich gemakkelijk uit afgunst en haat,
Heeft een booze Critiek haar bezwaren.

'Maar een denkbeeld! Het komt niet, in spijt van mijn weên!
Heb geduld; het zal komen, mijn vrindje!
Zoek zorgvuldig maar vast al de rijmen bijeen,

Deze brengen, zij halen het kindje;
Zij schikken, zij kleeden, zij baakren zijn leên,
En een wiegje.... dat hebje, of dat vindje.¹⁾

1885.

1) Men weet dat de Sonnet-dichter in de keuze van de versmaat geheel vrij is.

Zelfzucht.

'Brand! brand!' in 't midden van den nacht.
 'Brand!' roept de wacht.
 'Brand!' klept de klok. De lucht is rood;
 De halve stad raakt op de beenen;
 Wat handen heeft wil hulp verleen;
 De schade is wis; 't gevaar is groot.
 Misschien was 't voor die brave lieden
 Alreeds te laat om 't vuur te ontvlieden!
 Misschien, terwijl m' een wakkren redt,
 Verbrandt een slapende op zijn bed,
 Of kost door gloed en rook te streven
 Aan een der toegesnelden 't leven!
 En altijd woedt de vuurzee voort....
Gij -
 Knort, dewijl 't uw nachtrust stoort.

1885.

De schoonste.

Wie immer als de schoonste zij geprezen,
 Om leliewit en rozekoon:
 Bevallig zijn is meer dan schoon te wezen;
 Het vriendlijkste is het schoonste schoon.

Het statige doet zich met eerbied groeten,
 't Volmaakte, met bewondering;
 Maar 't hart ontsluit waar wij de lieve ontmoeten,
 Wier mond ten glimlachje openging;

Daar 't oogje tintlend meêlacht met de lippen,
 En 't handje minzaam toegestrekt,
 Als 't zich vanzelf in onze hand laat glippen,
 De zachtste ontroeringen verwekt.

Moog dan de kroon der schoonheid hoofden sieren,
 Des kunstnaars hand en marmer waard:
 De schoonste roos, die in mijn hof wil tieren,
 Wordt voor de vriendlijkste bewaard.

1885.

**Aan J.J.L. ten Kate,
op zijn gedenkfeest.
6 Mei 1885.**

Den man, die veertig jaar de kruisleer heeft gepreekt,
Maar meer dan vijftig jaar zijn liedren heeft gezongen,
Waar diep en rein gevoel voor God en 't Goede in spreekt,
En 't pleit der waarheid door de schoonheid wordt voldongen;
Wiens maatgezag altijd als gulden olie vloeit,
Maar bruist en stroomt om alles mee te sleepen,
Wanneer 'de God in ons' zijn ziel heeft aangegrepen,
En al wat in hem is op eenmaal vlamt en gloeit;
Het machtig hoofd, het teeder hart, vol tranen
En blij gejuich naar leed of lief 't ontroert;
Den geest, die beurtlings speelt, streelt, sticht, verheft, vervoert
En tot in 't stugst gemoed zich toegang weet te banen;
In 't kort: Ten Kate, in al zijn rijkdom, waarde, kracht,
Zij, op zijn feestdag, ook mijn hulde toegebracht.
Lang schittre nog zijn zon, en wete van geen tanen!

**Bede van het oude orgel
der Nicolai-Kerk te Utrecht.**

Vier eeuwen paarde ik reeds mijn klanken aan uw psalmen;
'k Ben veel gebreks, maar van geen onwil mij bewust;
Thans is mijn keel verroest en kreunt in plaats van galmen;
Mijn adem weigert.... Ei, vervang me en geef mij rust!

1885.

Zie over dit Orgel, het opstel van Jh. Mr. J.C.M. VAN RIEMSDIJK, in het
Tijdschrift der Vereeniging voor N.N. Muziekgeschiedenis D. II. 3e stuk.

Het roode kruis.

't Bestaan van 't Roode Kruis' is vast een groote zegen;
Maar beter was noch oorlog noch gevecht.
Een kindermund zei hier met recht:
'Waarom verwondt men, die men daarna gaat verplegen?'

Beleefdheid.

Beleefdheid jegens luiden die men acht,
Wordt best door openhartigheid betracht.

1885.

Waar geluk.

Daar is, voor ouderdom noch jeugd,
 Hoe 't menschlijk hart er naar moog haken,
 Daar is geen onvermengde Vreugd,
 Maar wel volkomen Troost te smaken;
 En wat de wereld vreugde hiet
 Haalt bij dien troost in waarde niet.

De wijste wijsheid, buiten God,
 Is niet dan die der pessimisten.
 Te roemen in zijns levens lot
 Heeft enkel waarheid in den Christen.
 Bedwelming en ontveinzing zijn
 Slechts stilling voor g e v o e l d e pijn.

Wat is de blinde vreugd van 't kind?
 De dartelheid van jonge knapen?
 't Genot uit rijkdom of bewind,
 Verworven eer of rang te rapen?
 Wat huislijk heil, zoo groot, zoo zoet,
 Vaak met de diepste smart geboet?

De troost der Liefde Gods, die 't al
 Doet medewerken mij ten goede',
 En daar mij 'niets van scheiden zal,'
 Wat zee van ramp ook om mij woede;
 De troost der Hoop 'die niet beschaamt',
 En 't hart tot elken strijd bekwaamt:

Ziedaar waarin 't geluk bestaat
 En slechts bestaan kan voor ons menschen.
 God geeft het in een volle maat
 Aan hen, die niets daarboven wenschen;
 En ook te midden van de smart
 Klopt in hun borst een vroolijk hart.

Goede raad.

Aan een Lid der Staten Generaal.

Stem naar uw overtuiging niet,
 Maar naar men links of rechts gebiedt.
 Denk aan uw kiezers, niet aan d'eed,
 Dien gij bij God almachtig deedt,
 En haal er 's Lands belang niet bij;
 Zorg slechts voor 't welzijn der Partij.
 Verklein, zoolang ge er niet aan zit,
 De groene tafel, doel en wit,
 Waarop gij pijlen schiet van smaad,
 En oogen vol begeerte slaat.
 Zoo ge anders doet, ik acht u dan
 Geen s t a a t s -, maar slechts een e e r l i j k man.

1885.

Het barkschip 'Nicolaas Beets' **Uitgezeild 19 maart 1885.**

Zeil uit, mijn naamgenoot! Kies zee, doorklief de baren,
Kanaal, Biscaaische Golf, Atlantisch' Oceaen,
Om voorts, met ruimen zwaai het Kaapland omgevaren,
Den breeden waterweg naar 't Oosten op te gaan!
Groet England, groet de Kaap, waar dierbre vrienden wonen,
Groet met een dubblen groet het woongewest mijns zonen¹⁾,
Heel de Eilandzee, waar zooveel harten voor mij slaan;
En als gij 't anker tot den wedertocht zult lichten,
Den boeg naar 't Vaderland en uw bevrachters richten,
Breng goede tijdingen en rijke lading aan.

1) 1) Java.

Niet compleet.

Die van verrukking weet, noch opgetogenheid,
Onvatbaar voor een diepe ontroering,
Ontvlamming kent noch geestvervoering,
Is niet de groote man, dien hij zich zelven vleit.
Op nuchtren oordeel, dat de teugels kan bewaren,
Op meerderheid van geest doe zich zijn trots te goed:
Het speeltuig van zijn hart mist snaren,
Waarvan zijn groot verstand de waarde niet bevroedt.

Aan een vrijdenker.

Gij meent dat over u de meening is verspreid,
Dat gij aan niets, volstrekt aan niets, meer zoudt gelooven.
Wat argwaan heeft uw geest misleid?
Geen lastertong, die ooit u de eer zal rooven,
Dat gij gelooft aan uw voortreffelijkheid.

1885.

Verhef de liefde Gods.

Verhef de liefde Gods; maar zoek haar meest en eerst
 In eigen hart en leven
 Haar vollen eisch te geven.
 Alom g e b i e d t zij, maar 't geluk is waar zij h e e r s c h t .

Dankbaar ontzag.

Men werpt geen steenen in de bron,
 Waaruit men heeft gedronken;
 Men zoekt geen vlekken in de zon,
 Die ons haar licht en warmte heeft geschonken.

Die zegt.

Die zegt: daar is geen eerlijk man
 Op heel deze aard te vinden;
 Die deugt, wees daar verzekerd van,
 Ook zelf niet veel, goê vrinden!

1885.

Arme pronk.

Gij hebt niet eens wat noodig is,
 En schaft wat overbodig is.
 Wat vaster kost bij minder praal
 Gaf degelijker maal.

Heel dom te wezen.

Heel dom te wezen kan geen kwaad,
 Zoolang de domoor zich geen wijsheid dunken laat.

‘Du choc des opinions naquit la vérité.’

‘Het botsen der gevoelens,’ zegt men vaak,
 ‘Kan voeren tot het ware van de zaak’.
 Maar waar vooroordeel met vooroordeel strijdt,
 Wat is het - dan verlies van tijd!

1885.

Een.

‘Daar 's niemand *wijs* dan God’, luidt Plato's leer¹⁾.
 ‘Daar 's niemand *goed* dan Een’, zegt ons de Heer²⁾.

Twijfelen.

Uw twijfelen zij een worstelen met de baren,
 De baak in 't oog, de haven in 't gemoet;
 Geen speelsch en loom zich laten wieglen op den vloed,
 Om de open zee half domm'lende in te varen,
 Die in een oogenblik uw bootje zinken doet.

Een grafschrift.

Hier is uw strijd ten einde, uw taak vervuld.
 De wereld kende uw leed; God uw geduld.

1) Timaeus.
 2) Matth. 19 v. 17.

Levens-beschouwing.

‘Levens-*beschouwing*’. Hoe versta ik 't? Leeft men slechts
 Om 't leven te *beschouwen*, links en rechts,
 En al of niet, naar men 't beschouwt, te leven?
 Of heeft het leven zijn beschouwing ingegeven?
 Beschouwt gij 't naar gij leeft, en leeft gij naar uw zin?
 Of is 't een woord, niets meer, en kracht noch ernst daar in?

Gepeins.

- A.
 Waar denkt gij aan, met dit gefronst gezicht?
- B.
 Ik denk aan niets; ik denk slechts over 't denken.
- A.
 Laat andren daar de denkkraft zich mee krenken.
 Denk liever aan het leven en zijn plicht.

1885.

**Aan de Leidsche Hoogeschool
op haar LXIIste Lustrum.**

Mijn Alma Mater! neem de hulde van een zoon,
Wien vijfenvestig jaar niet konden doen vergeten,
Hoe hij, het oog geslagen op uw kroon,
Zes jaren aan uw voeten heeft gezeten,
De lessen ingedronken van uw mond,
Om levenslang uw woorden en uw wenken,
Die hij verstond, of later eerst verstond,
Met dankbaarheid en eerbied na te denken.
Hoe talrijk is, van eeuw tot eeuw, uw kroost!
Hoe schoon de taak, die gij hun leert verrichten!
O, Leef en bloei! Blijf trouw, blijf onverpoosd
Elk nieuw geslacht vereedlen en verlichten!

1885.

**Op de eerste bladzijde
van een
gedenkboek.**

Zoo wie, op vriendelijk verzoek,
Zijn naam wil schrijven in dit boek,
Die doe 't van harte en zonder dralen;
Een woord in proze of poëzy
Verhoogt de gunst en haar waardij,
En 't hart zal haar met dank betalen.
Men zal, zoo vaak men 't Schrifte herleest,
Het Beeld herroepen voor den geest,
En met erkentlijkheid herdenken,
Wat elk door daden, woord of wenken
Voor zijne vrienden is geweest.
't Verrassend van een eerst ontmoeten,
Te zaam gesmaakte vreugd of smart,
Een zitten aan elkanders voeten,
Een weerszijdsch opengaan van 't hart;
De zoete kout; het gul vertrouwen;
Een woord van ernst ter rechter tijd;
Een woord van jok, niet ingehouen
Door vrees voor misverstand of spijt;
De warme druk der hand bij 't scheiden;
De blijde hoop (bewolkt misschien
Door bange zorg) op wederzien:
Ziedaar waarin de Erinring weiden,
Waarbij de Liefde stil zal staan,
Met hier een glimlach, dáár een traan.

Wat eigen hand hier neer zal schrijven,
Hangt aan de Ervaring, hangt aan 't Lot.
Het beste zal wel tusschen God
En eigen ziele blijven.

1885.

De liefde blijft het beeld bewaren.

De liefde blijft het beeld bewaren
 Zóó als zij 't liefgekregen heeft.
 Het moog veroudren met de jaren:
 Voor haar het jonge in 't oude leeft.
 Die 't jong om 't oud gelaat vergat,
 Heeft nooit dat jonge l i e f g e h a d .

Hij heeft bewonderd, heeft geprezen,
 Gevleid, geliefkoosd en gespeeld;
 't Veroovren van zoo lief een wezen
 Heeft zijn hoogmoedig hart gestreeld;
 Voor liefde nam hij d' oogenlust -
 Een stroovuur, dat zichzelf bluscht.

Neen, lief! Te zamen oud geworden
 En altijd dierbaar aan elkaar,
 Schoon leliën en rozen dorden,
 De tijd zijn zilver strooit in 't haar
 Voor mij verandering noch gemis!
 'k Zie al wat was in al wat is.

1885.

Geef woorden aan uw leed.

Geef woorden aan uw leed; de smart die niet wil spreken,
Doet door haar fluisuren 't hart, dat zich geweld doet, breken.

SHAKESPEARE.

Wegen.

De rechte weg is overal de kortste;
De beste niet altijd misschien.
De langste en slechtste die, waar men zijn tijd vermorste
Met altijd naar een beetren om te zien.

Mogelijk.

Zij de aard en de omvang van 't gebeurlijke onbetoglijk:
Wat onvermijdelijk, wat verplichtend is, is mogelijk.

STÄPFER.

1886.

Germania.
(Niederwald, Augustus 1885).

Germania rust op haar zwaard,
 En heft de Keizerskroon naar boven,
 Omkranst met lauwren harer waard,
 Wier glans geen spijt of nijd kan dooven.
 Haar Keizer, met zijn kloek geslacht
 En helden die voor krijgseer blaken,
 Houdt aan haar Rijn de trouwe wacht,
 En zal ook aan den Moezel waken.
 De loftrumpet blaast ver en luid
 Haar oogst van zegepralen uit.

Wie koenheid, kracht, en vrijheid mint,
 Aanschouwt haar beeld met welbehagen.
 Haar lokken fladdren op den wind;
 Haar oog is helder opgeslagen;
 Haar schoone mond zegt vastheid aan,
 Haar blik, verachting van gevaren;
 Ontzag gebiedt haar rustig staan
 Te midden van haar adelaren;
 Daar ze in haar wijdgestrekt gebied
 Haar een en eenig Duitschland ziet.

O Welk een dag, als op 't geluid
 Der trom, haar zonen samenvloeiden,
 En traan bij traan van gade en bruid
 De hand die 't krijgswaard greep besproeiden!
 Ach, welke nachten, als de bloem
 Haars volks, in haar gevallen helden,
 Alleengelaten met hun roem,
 Terneerlag op bebloede velden,
 En door de najaarswolken heen,
 De maan hun koud gelaat bescheen!

Maar welk een dag van vreugde en eer,
 Als zij haar dappre duizendtalen,
 Met d' eikenlooftak op 't geweer,
 Door luid gejubel in zag halen!
 Als echtgenoot en bruidegom
 Weer gade en bruid in de armen zonken,
 En bij 't ontroerend welleskom
 Geen tranen dan van blijdschap blonken,
 Daar 't 'Dank zij God!' bij 't lofgeschal
 Ten hemel steeg van berg en dal!

Die dag heeft rijkelijk vergoed
 Een jaar van krijg en afzijnsmartē,
 Van bergen angst en stroomē bloed
 En zooveel rouw voor zooveel harten.
 Die dag, God geve 't! hebbe een tijd,
 Een schoonen tijd, een Eeuw van vrede,
 Voor kroost en nakroost ingewijd,
 Die 't zwaard terughoudt in de scheede,
 Die broedertwist noch tweedracht duldt,
 En Amalthea's horen vult.

Aanvaard uw geluk.

Aanvaard, waar God ze geeft, geluk en blijde tijden!
 Zijn hart misgunt u niet, wat menschen u benijden.
 Verdenk geen liefde, op grond dat gij ze onwaardig zijt.
 Berisp hem niet, die 'mildlijk geeft en n i e t verwijt'.

13 Sept. 1885.

Zoo zijn er.

‘Ik ben voor 't goede, kameraad!
 Voor 't goede, en daarom doe ik kwaad;
 Maar gij zijt eer- en plichtvergeten,
 Want gij blijft onrecht onrecht heeten.’

**Wee hem!
 (Jez. 5: 20).**

‘Wee hem die 't kwade goed heet, 't goede kwaad!’
 - Partijchap doet het, door zijn liefde en haat.

**Geen uitneming des persoons.
 (Kol. III:25).**

‘Die onrecht doet zal 't onrecht dragen, wie hij zij!’
 Zeg dit u zelve eerst, en dan uw weerpartij.
 Uw godsvrucht en uw deugd, voor 't oovrige onbesproken,
 Maakt onrecht nooit tot recht, en onrecht wordt gewroken.

Non tali auxilio.

Vrijdenkers, die niet vrij zijt te gelooven,
 Geloovigen, die 't denken u verbiedt,
 Gij zijt ter wederzij de rechte mannen niet,
 Die tusschen wetenschap en godsdienst twistvuur dooven
 Of muren slechten zult, die ge altijd stijgen liet.

Zaak en vorm.

Dat ge in de Zaak verschilt, verstoort geen vrede;
 De Wijs, daar gij de zaak op voorstaat, dikwijls wel.
 Spreek luid, maar liefdrijk, krachtig, maar niet fel.
 't Goed staal kwetst niet dan door de snede.

Gematigd.

Gematigd, zijt gij niet de man van 't oogenblik,
 Noch van de menigte; maar overwint ten lesten.
 De toekomst doet u recht, gelijk reeds nu de besten.
 Men haakt naar houdbren grond, na 't gaan door dun en dik.

Wat beter is.

Wat beter is, wat beter is,
 wat beter is dan 't Leven,
 Dat is de Hoop der heerlijkheid,
 die God ons heeft gegeven,
 Dat is de hooge levens-Vreugd,
 de blijde stervens-Moed
 Van 't hart dat zegt: 'Gij zijt mijn rots,
 mijn deel, mijn eeuwig goed!'

Wat verder brengt, wat verder brengt,
 wat verder brengt dan 't Weten,
 Dat is de Liefde, die mij God
 doet 'Abba, Vader' heeten;
 De Liefde, daar ik hem door ken,
 wien geen verstand verstaat,
 Maar die zich woning maakt in 't hart
 dat voor hem opengaat.

Wat wissers baat, wat wissers baat,
 wat wissers baat dan 't klagen,
 Het is de Lijdzaamheid, die 't kruis
 den Heiland na doet dragen;
 Het is het roemen in een heil,
 dat boven 't leed verheft;
 Het is het kussen van de roe,
 die zegent waar zij treft.

Wat sterker is, wat sterker is,
veel sterker dan de Zonde,
Het is de Drang, de Liefdedrang
van Jezus' bloed en wonde.
Die daaraan denkt, die daarvoor dankt,
die daar zijn moed uit schept,
Strijdt en verwint, en grijpt de krans
die afvalt noch verlept.

1885.

Abba vader.

Leg uw hoofd aan de borst van den God, die u mint;
Sla uw oog tot hem op, en gevoel u zijn kind.

Niet wat gij kunt.

Niet wat gij *kunt*, niet wat gij *wilt*, maar wat gij *zijt*,
Bepaalt een waarde en rang, die geen betwisting lijdt.

1885.

Aan een mistroostige.

Met uw vreugde, werd uw kracht
Ingeboet;
Ach, daar zit gij, zonder macht,
Zonder moed,
Tot een troost, zoo goed als groot,
U verkwikt,
En geen leed meer krenkt, geen nood
Meer verschrikt.

Ga dan tot den Trooster uit,
Die u wacht,
Die zijn armen u ontsluit!
Zie hij lacht,
Lacht u tegen, peilt uw smart,
Uw verdriet;
Stort u aan zijn godlijk hart;
Wanhoop niet.

1885.

Constant Theodore Grave van Lijnden van Sandenburg
Ter gedachtenis, † 8 Nov. 1885.

Rust, wakkre Staatsman, rust! De lijksteen drukke u zacht!
Een eervolle eerezucht heeft uw rijke ziel doen blaken,
Haar roeping zich bewust, haar gaven, en haar kracht,
Maar ook geschapen tot grootmoedig zelfverzaken,
Waar liefde drong, waar plicht, waar wijsheid werd betracht.

Rust, steun van Vorst en Volk! Uw tijd was welbesteed;
Gewoekerd hebt gij met de u toebetrouwde ponden.
Gij kost wat niemand kost; gij deedt wat niemand deed;
Ach, hoeveel hulp en hoop zijn in uw graf verslonden!
Ondankbaar Nederland, indien het u vergeet.

Mijn hart vergeet u niet; het heeft uw hart gekend,
Hart voor uw Koning, voor uw Land, uw Huis, uw Vrienden;
Dien arm, tot steun bereid; dat oog, tot God gewend;
Dien mond, zoo minzaam voor de minste die u dienden!
Rust zacht, u wacht de kroon; gij hebt den loop volend.

**Aan D^r. Coenraad Leemans, op den 3^{den} December 1885, vijftig jaar
Directeur van het Museum van Oudheden te Leiden**

Een half ontgraven, half nog in 't Egyptisch zand
 Bedolven Sphinx geheimen af te vergen,
 Aan 't licht te brengen, wat alom bij volk en land,
 De nacht der eeuwen in zijn duister bleef verbergen,
 En Heden en Verleên te stellen in verband;
 Een Priester en een Eer der Wetenschap te worden;
 Den roem des Vaderlands te staven wijd en zijd:
 Ziedaar de taak, waartoe 'k uw jeugd zich aan zag gorden,
 De schoone vrucht van uw gerekten levenstijd.
 O Leemans! mij vooruit in kennis en in jaren,
 Maar met wien, - sinds, bedekt met Mavors lauwerblâren,
 De Leidsche Pallas in haar koor u wederzag -
 't Mij als uw voorrecht was om wijsheid op te garen
 Bij die voor half een eeuw haar achtbre Tolken waren,
 Hoe juicht mijn hart u toe op dees uw jubeldag!
 Nog lange ontzie de dood uw deugd en grijze haren.

Stijl-les.

Schrijf niet al te los daarheen,
 Die u wilt doen lezen.
 Ongemaakt, maar ongemeen
 Moet uw proza wezen.

Stijl-verschil.

Die weet, is kort; die zoekt, is lang;
 Die twijfelt, gaat een ziegzaaggang;
 Die overreedt, is driest en druk;
 Die overtuigt, houdt voet bij stuk;
 Wien 't ernst is, spreekt met klem en kracht;
 Die ijdel is, zoekt woordenpracht;
 Die, zonder diepte, diep wil wezen,
 Omringt met neevlen die hem lezen.

Niets nieuws.

De Dichter; schoon gij 't zoudt verwachten;
 De Dichter zegt niets nieuws; niets dat door uw gedachten
 En hart niet dikwijls ging en gaat;
 Maar zegt het zóó, dat gij uzelv' verstaat.

1885.

Onvoldoende.

‘Niet rijk van inhoud; maar de vorm! Hoe schoon was hij!’
 'k Erken 't; maar, bij 't vertoon van zilvren schalen,
 Verwacht en eisch ik mij te onthalen
 Op gulden appels, - niet op bellenblazerij.

Je, jij, en jouw in brief en boek.

't Je, jij, en j o u w in schrift, en zelfs in druk!
 't Herinnert ons te smartlijk 't ongeluk,
 Waardoor wij 't lieve d u en d i j n verloren.
 't N a t u u r l i j k s c h r i j v e n moet zoo ver niet gaan;
 Laat ons veeleer naar n e t t e r s p r e k e n staan,
 En 't g e , g i j , u w niet enkel z i e n , maar hooren.

Neen 't leven ziet niet steeds zoo zuur.

Neen, 't leven ziet niet steeds zoo zuur,
Als sombre wijzen u vertellen.
Het regentje in het morgenuur
Kan ook een lieven dag voorspellen.
De donkre wolk, die u verschrikt,
Maakt straks weer plaats voor blauwe luchten,
De bui, die 't rozenbed verkwikt,
Verdient geen traan of zuchten.

Naar het Engelsch.

De godsdienst leeft met God.

De godsdienst leeft met God, de godsdienst-twist met Menschen;
De plant, onttrokken aan haar luchtkring, moet verflensen.

Waar 't van afhangt.

Men heeft geen zin in uw gedachte: daarom acht
Men 't geen gij voortbrengt on-doordacht.
Men vindt zijn eigen denkbeeld in het uw:
O welk een licht van wijsheid zijt gij nu!

Het komt vanzelf niet.

Het komt van zelf niet, met de jaren, met de grijsheid.
Wijs oud te worden is het toppunt van de wijsheid.

Een woord van Claudius.

Doe nooit een meisje leed, naar lichaam of naar geest.
Uw Moeder is het ook geweest.

1885.

Aan mijne vrouw.

Zes en twintig jaar vereenigd,
Uit Gods hand veel goeds gesmaakt,
't Leed door huwlijksmin gelenigd,
En de last tot lust gemaakt,
Dalen wij den weg naar 't graf,
't Oog omhoog, blijmoedig af.

Aan mijne jongste.

't Jongste kind nog groot te zien,
Was een zoete wensch, en dien
Heeft mij God gegeven'.
Moog zij met een vroom gemoed,
Wijs in 't geen zij laat en doet,
Lang mij overleven.

1885.

‘De Heer weegt de geesten’.
(Spr. XVI. 2.)

Gij weegt de geesten, Heer! en de ongerechte wagen
Zijn U een gruwel, die wij voeren in de hand.
Wij echter wegen toe, en zonder eens te vragen:
Heb ik van geesten en van wegen ook verstand?

De slaap.

De slaap, de kalme slaap, een glimlach op 't gezicht:
Wat is ze? Een beeld der Hoop op dag en morgenlicht.

Aan.....

't Begin was beter dan 't besluit,
Als leed en zorgen weken;
De ramspoed bracht uw deugden uit,
De voorspoed uw gebreken.

Aan een jonge weduwe, uit Oost-Indië terug.

In 't Vaderland terug, maar zonder dien,
 Om wien gij 't eens blijmoedig kondt verzaken;
 Terug, om allen weer te zien,
 Behalve hem, die uw geluk moest maken!

Omfloerste Weeuw! met zwijgend' eerbied slaan
 We uw rouwkleed ga, diep, diep in 't hart bewogen.
 Zoo jong en schoon, nog schooner door de traan,
 Die staat en zwelt in de alles zeggende oogen.

Ach, 't medelij geneest geen bloedend hart,
 Al drupt het ook wat balsems in de wonde!
 Indien uw hart geen God had die het konde,
 Gij waart reeds lang vergaan in uwe smart.

Maar zij vergaan niet, die hij staande houdt
 En steunt en opbeurt en gebiedt te leven.
 En 't onderpand u van zijn trouw gegeven,
 Hebt gij, met ons, in 's Heilands kribbe aanschouwd.

Tweede Kerstdag.

1885.

Goedhartig zijn.

Goedhartig zijn is meer dan mooi te wezen.
Men wordt om 't een bemind, om 't andre slechts geprezen.

Versche smart.

Versche smart is heilge grond.
Raak aan geen nog open wond!
Waar nog de eerste tranen leken,
Troost het zwijgen, tergt het spreken.

Het schoone is altijd schoon.

Het Schoone is altijd schoon, het Goede is altijd goed;
Maar schoonst bij 't zedig oog, en best in 't vroom gemoed.

1886.

Diamant en kool.

Schoon een en dezelfde stof,
De eene schitterend, de andre dof.

Die liefheeft is de Diamant,
Die geeft wat hij ontvangt en 't uit laat stralen
In kleur en gloed naar elken kant,
Wiens rechte waarde alleen de kenner kan bepalen.
Der Kool gelijk is 't zelfziek hart,
Die, schoon gij ze ook in 't helderst licht zoudt plaatsens,
Geen straaltje door kan laten of weerkaatsens,
Maar alles opslurpt in haar zwart.
Laat haar met rust: een vuile veeg
Was 't meest, dat iemand van haar kreeg.

1886.

Slechts het hart.

Slechts het hart is de Mensch, en de mensch is zijn Hart;
Niet zijn brein, niet zijn tong, niet zijn handen.
Denke 't hart, spreke 't hart, pare 't hart wil en daad,
Strale 't hart, door het oog, van het hartlijk gelaat,
En het doet alle harten ontbranden;

Ja, ontbranden in liefde, in de heilige vreugd
In een ander zichzelf te ontdekken,
D' eigen zin voor wat aandoet en goeddoet en treft,
Wat vertroost en versterkt, en tot hooger verheft
Om de schoonste verlangens te wekken.

1886.

Twee levensbeschouwingen.

De vroegere.

Voor God en Naasten leven,
 En naar volmaking staan;
 Ziedaar op 's levens baan
 De taak u voorgeschreven,
 Den eisch aan u gedaan.
 Gij vaardt die dankbaar aan,
 Schoon vrees en heilig beven
 U om het harte slaan.
 De neigingen weerstreven;
 Maar, 't oog tot God geheven,
 En door zijn Geest gedreven,
 Zwak stervling! zal het gaan.

1886.

De nieuwste.

Te leven om te leven,
 Te strijden om 't bestaan,
 Ziedaar wat ons voortaan
 Als doel voor 't oog moet zweven,
 En - n i e t ter harte gaan,
 De rest is droom of waan.
 Waar die zijn opgeheven,
 Daar vangt de wijsheid aan....
 Ja! - Mits de mensch, gedreven
 Door wat ont-menschten schreven,
 Naar 't voorschrift hem gegeven,
 Den mensch heeft uitgedaan.

De mortuis nil nisi bene.

De mortuis nil nisi bene wordt geduid
 Als moest men niets dan goeds van hen verkonden!
 Neen, neen! zij hadden ook hun zonden;
 Verbloem ze niet, al meet gij ze niet uit.
 De spreuk wil dit: Zwijg ganschlijk van de dooden,
 Of spreek van hen naar billijkheid en recht;
 Let dubbel op bij 't geen gij van hen zegt,
 En wacht u voor verwerpen en vergoden.

DE MORTUIS NIL; NISI BENE.

1886.

Dum trahimus trahimur.

Toen de oproevaan gezwaaid werd door 't verbolgen
 Gepeupel van Parijs, sloeg die hem had geplant
 De schrik om 't hart bij 't zien van moord en brand.
 ‘Wat wil ik?’ sprak hij: ‘k ben hun Hoofd; ik moet hen volgen’¹⁾.

1) Je suis leur chef; il faut bien que je les suive. LEDRU ROLLIN, Febr. 1848.

Aan een overgeleerde.

Gij hebt veel meer dan 'k bij u zoek,
 Maar minder dan ik wensch.
 Ik voel in u geen levend Mensch,
 Maar hoor een sprekend Boek.

Les. geen leer.

Wantrouwen zij de vrucht van 't leven en 't verkeer:
 Aanvaard de l e s , maar niet ten grondslag voor een l e e r .

Zelfs verzen!

A.
 Hij kan v a n a l l e s ; heeft zelfs verzen in de maak.

B.
 Dat is v a n a l l e s wel de makkelijkste zaak.
 Maar verzen b a r e n uit een dichterlijken geest,
 Dat is te geener tijd een ieders werk geweest.

1886.

Illusie. - Enthusiasme.

Laat varen uw BEGOOCHELING,
 Maar blijf uw GEESTDRIFT kweeken!
 Begoochling is een rozeknop,
 Maar die niet loslaat aan den top
 En in zijn bloei blijft steken;
 Maar Geestdrift is het immergroen,
 Dat tiert en siert in elk seizoen.

Laat dooven uw BEGOOCHELING,
 Maar houd uw GEESTDRIFT glorend!
 Begoochling is het tooverlicht,
 Dat alles kleurt waarop 't zich richt,
 Bedrieglijk en bekorend;
 Maar Geestdrift is de heilge gloed¹⁾,
 Die gloeien *blijft*, en gloeien *doet*.

1886.

1) Feu sacré.

Nardus.

Mijn Heiland is het beste waard,
 Het echte en uitgezochte,
 Het schoonste in hemel en op aard,
 Het nooit te duur gekochte:
 De nardus moet voor Hem gespaard,
 Moet uitgestort, moet stroomen,
 Moet dalen op zijn hoofd en baard
 En op zijn kleederzoomen.

Is Hij de Hoogepriester niet,
 Door God den Heer geheiligd,
 Door wien verzoening is geschied,
 Die voor 't verderf beveiligt?
 Wil Hij het huis 'daar liefde woont'
 Zijn intreê waardig keuren,
 't Moet al, waar liefde liefde kroont
 Van d' eêlsten nardus geuren.

Gezegend is het huldeblijk,
 Gebracht ter rechter stonde
 Door wien, hij zij dan arm of rijk,
 Gedaan is, 'wat hij konde'.
 Aan 't goede werk aan Hem gewrocht',
 Daar 't hart toe had gedreven,
 Heeft Hij een dieper zin verknocht,
 En dezen naam gegeven.

1886.

Wat in den grijsaard omgaat.

De grijsaard, die een beeldschoon aangezicht,
Den zachten straal die uit lieve oogen licht,
Het glansrijk goud van rijke en blonde lokken,
De aanminnigheid van 't vriendlijkst wezen ziet,
Gevoelt in zich de wondre ontroering niet,
Die jonger hart, vaak al te diep, kan schokken;

Maar eerbied voor de zuivre maagdekroon,
Ontzag voor 't vol, nog onbeschadigd schoon,
Verteedring voor een jong en argloos leven,
Onzekerheid van 't lot het voorgezet,
Brengt over hem een stemming van gebed,
Een biddend hopen en een liefdrijk beven.

1886.

Philophrosyne.

Wees beminlijk! Al uw deugd
 Heeft geen ingang bij de jeugd,
 Heeft op d' ouderdom geen vat,
 Zonder dat.

Draag een vriendlijk wezen rond;
 Spreek met vriendelijken mond;
 Vriendlijk zij uw oogopslag
 En uw lach.

Waar de jeugd haar vreugd geniet:
 'Nimm ein Stock und reite mit'¹⁾.
 Waar men zucht om zorg of smart:
 Toon een hart.

Maakt bedeesdheid iemand schuw:
 't Zij voor andren, niet voor u.
 Die zijn oog niet op durft slaan,
 Zie hem aan.

Zie hem aan met zulk een blik,
 Die vertrouwen wekt voor schrik;
 Die den armsten zondaar moed
 Scheppen doet.

1) CLAUDIUS.

Zij uw ernstigst woord nooit straf;
Stoot niet van u; snijd niet af;
Smoor, waar gij barmhartig zijt,
Elk verwijt.

Wees toegevend, sparend, goed;
Door oprecht zijn, toon uw moed;
Door verdragen, toon uw kracht;
Oordeel zacht.

Wees beminlijk, gij die mint,
Liefde, die de harten wint,
- Machtloos blijkt gemaakte schijn -
Moet het zijn.

1886.

Nieuwe leer.

Een strijd van allen tegen allen,
 Beding van 't leven, en het wachtwoord der natuur:
 Een stelsel op dien grondslag moet bevallen;
 't Gaat door de wereld als een loopend vuur.

't Is zoo geschikt de roofzucht te vertroosten,
 De zelfzucht te beschermen voor verwijt,
 Veel beter dan dat Woord, gekomen uit het Oosten,
 Dat zelfverloochning eischt van die 't belijdt;

't Maakt kracht tot recht, succes tot deugd, te letten
 Op 't geen geschieden moest, tot dwaasheid. Wat geschiedt
 Zal les en regel zijn. Beginslen tellen niet;
 Verschijnselen en feiten worden Wetten.

1886.

Hypothesen.

Die, redeneerende, o n d e r s t e l t ,
 Al komt hij ook tot resultaten,
 Krijgt - noem het s a l d o ' s , maar geen b a t e n .
 Hij heeft in plaats van wichtig geld
 Met rekenpenningen geteld.
 Die hebben ook hun nut, mijnheeren!
 Mits gij ze kunt realiseeren.

Engelsch tractaatje.

Op de eerste bladzijde, een die zich voor God niet buigt,
 En voor de Menschen leeft in allen boozen handel;
 Reeds op de derde, een kind, geloovig, overtuigd;
 Een voorbeeld, op de vierde, in leer zoowel als wandel.

1886.

Hoe schoon.

Hoe schoon versiert een zachte lach
Te midden van de smarte,
Die ons den vrede melden mag
Van 't nochtans bloedend harte!
Die glimlach zegt:
‘De Heer is recht,
In spijt van duisternissen.
Hij kan zich niet vergissen’.

Hoe heerlijk blinkt een stille traan
Te midden van de vreugde,
Die 't volle hart zoo snel deed slaan,
Het diepst der ziel verheugde!
Die traan verkondt,
Al zwijgt de mond:
‘O God! door zooveel zegen
Maakt gij uw kind verlegen’.

1886.

Onzijn.

Och, was daar in uw dof gemoed
 Iets dat naar hooger trok te wekken,
 Een vlam die uitsloeg of een gloed
 Voor wat het waar, te ontdekken!
 Maar nu gij hart toont noch gevoel,
 Voor elk en alles even koel,
 Is daar niets goeds te wachten
 Van uw onnutte krachten.

Ik mag u van een slordig zwijn
 Of dartlen wulp den naam niet geven;
 Maar toch, geen mensch-, maar dierlijk zijn
 Is uw verloren leven.
 Hoe lang reeds? Twintig? Dertig jaar?...
 Verzwijg het maar!
 't Deed pijn aan die 't vernamen;
 U brengt het niet tot schamen.

1886.

De laatste eer.

De laatste, u gaarn bewezen, eer -
En voorts niets meer
Aan u te geven!
Men sluit uw graf,
En wendt zich af,
Om met de levenden te leven.

Of mogelijk toch
Een wijle nog
Blijft m' u gedenken,
En aan uw werk
Voor Staat of Kerk,
Een luttel van zijn aandacht schenken.

Ook dat verslijt.
Een andre tijd
Heeft andere oogen,
En weinig hart
Voor wat niet werd
Met hem geboren en getogen.

Wees dan tevreê
Met de eertropee
Nog bij uw leven.
Laat na uw dood
De tijdgenoot
Zijn Nieuwen mannen eere geven.

Hebt ge iets gezaaid,
Dat niet verwaait:
Een ander maai 't
En toon de schooven
Met fier gebaar...
Wat nood? zoo maar
De vruchtrijke aar,
In 't voedzaam brood, haar deugd doet loven.

1886.

Schrijf op mijn zerk geen lofgedicht.

Schrijf op mijn zerk geen lofgedicht,
 Laat op mijn graf geen praalgesticht
 Ten hemel rijzen.
 Weg eerbewijzen,
 Voor d' armen zondaar, die daar ligt!

Is hij voor u, door hart of geest,
 Iets meer geweest:
 Gedenk het zonder taal of teeken.
 God, die met andere oogen ziet -
 Voor God-alwetend is hij niet
 Dan zondig stof gebleken.

En zoo die God met kracht en klem
 Zich over hem
 Ontfermd heeft en hem opgenomen
 Ter plaatse waar
 Een moordenaar,
 Aan 's Heilands hand, is ingekomen:
 Dat geeft geen stof
 Om met uw lof
 Zijn assche te eeren.
 Hef op de stem
 En loof, met hem,
 Alleen den Heer der Heeren.

1886.

Grafschrift voor mijzelf.

Twee dingen heb ik willen zijn:
Een Christen, en een Nederlander.
Gebrekkig was ik 't een als 't ander;
Maar toch naar 't wezen, niet in schijn.
Zoo 't slechts gebrekkig is geweest:
God en mijn Volk moog mij 't vergeven!
Maak gij het beter, die dit leest;
Gij hebt nog tijd van leven.

1886.

Niet klagen.

Niet klagen,
Maar dragen,
En vragen
 Om kracht;
Niet zorgen
Voor morgen,
Bij vallenden nacht!

Niet beven
Voor 't leven,
Gegeven
 Van God;
Maar 't heden
Besteden
Naar plicht en gebod!

Niet dringen
In dingen
Door niemand bevroed,
Tevreden
Te treden
Bij 't licht op het pad' en 'de lamp voor den voet'.

1886.

Bij het graf van A.L.G. Bosboom - Toussaint.

Rust, Roem van Neerlands vrouwen! Hoogbegaafde,
Zoo rijk aan schoone deugden, leef en rust!
Het lichtspoor van uw geest wordt hier niet uitgebluscht;
De bron der hoogste kracht, daar zich uw hart aan laafde,
Vloeit milder nog aan gindsche kust.

17 April 1886.

Meer, niet = meerder.

Meer menschen zijn daarom geen *meerdren*; *meerdren* zijn,
Van wie 'k de *minder* ben, of in mijn oogen schijn.

QUERULUS.

Een dilettant gevonnisd.

‘Een Dilettant, maar een Geleerde niet!
“Waarom niet?” vraagt ge mij.
‘Omdat hij door een plank, daar wij niet doorzien, ziet,
En niet alleen twee voeten heeft als wij,
Maar vleugels nog daarbij.’

Doctor Umbraticus.

Hij weet heel veel, maar niet wat hij moest weten.
Zijn weten is geen Wijsheid, geen Verstaan.
Het Leven staart hij als een weethet aan.
Daar hij niet weet te Leven: laat hem Weten.

1886.

Als de storm is opgestoken.

Als de storm is opgestoken,
Losgebroken,
't Schuimend zeenat kookt en bruist,
't Schip, geslingerd naar de wolken,
Neergeploft wordt in de kolken,
Daar de leviathan huist;
Als, bij 't buldren aller winden,
Eik en linden
Siddren, wanklen, nederslaan:
Dan den *goeden* God te vinden
In den God, ook van d' orkaan,
Wordt slechts door zijn welbeminden
In ootmoedigheid verstaan.

1886.

Nog eens mei.

Daar is mijn groene wereld weer,
Met al haar tinten zacht en teêr,
In 't licht der zonnestralen,
Of zacht gedommeld in de schauw
Der wolkjes die aan 's hemels blauw
Als dunne sluiers dwalen.

Daar ruischt de vleugelslag door 't hout
Der boschduif die haar nestje bouwt;
Daar hoor ik de eerste slagen
Van 't heerlijk lied, dat voor zijn bruid
De nachtegaal in 't lommer uit,
Om haar zijn min te klagen!

Wees, groene wereld! wees gegroet,
Met de eigen liefde in 't oud gemoed,
Als 't jonger hart deed kloppen.
Wat schooner dan de jeugd van 't jaar,
Met bloesems aan den appelaar,
En rozen in haar knoppen?

1886.

Veenrook.

Gelukkig land, met geen Samoem bekend,
 Siroco noch Mistral, die de ALMACHT zendt,
 Zoo 't ook den Veenrook miste, dien zijn BUREN
 Van jaar tot jaar zijn grenzen over sturen;
 Juist als de Mei haar vollen horen stort.
 Dan zwijgt het voogdenlied; de hof verdort;
 De zwarte-vlieg verknaagt de boomgaardvruchten
 Reeds in de kiem; nog zwakke kranken duchten
 (Zij hoopten maanden lang van 't voorjaarsweer
 Verbeetring van hun toestand) wederkeer
 Van hoest of kramp; gezonden voelen de oogen
 Ontstoken, 't hart beklemd, de huid verdrogen;
 En ik, ik acht de vraag niet ongepast:
 Zijn daar geen wetten tegen overlast?

Mei 1886.

Zelfonderzoek.

Zelfonderzoek! Ach, 'k heb zoo lang niet te onderzoeken,
Maar slechts een weinig stil te staan.
Mijn zonden schuilen voor mijn oogen in geen hoeken,
Maar grijnzen van den dorpel me aan.
'k Veroordeel ze naar 't recht. Maar wat zegt vonnis vellen?
De doodstraf over haar voltrekken eischt de plicht.
Lafhartige! gij zoekt het uit te stellen,
En durft Hem tarten, die de slappe rechters richt.

1886.

Waar een wil is, is een weg.

Waar een wil is, is een *weg*;
Waar een weg is, zij een *wil*;
Hij bekent noch weg noch steg,
Die slechts toegeeft aan een gril.

Die iets deugdlijks aan wil vangen,
Moet niet meer in twijfel hangen
Tusschen schromen en verlangen;
Weten moet hij wat hij wil.

Waarlijk *weten* wat men wil;
Alles draait om deze spil.

Deeglijk *willen* wat men kan
Spant de krachten, maakt den man.

Waar gebed, en *wijs* beraad
Wekt den moed en werkt de daad.

1886.

**Anneke.
(Zangstukje).**

Anneke, wacht u voor d' avondwind!
 Waarlijk, waarlijk,
 De avondwind is heel gevaarlijk!
 Wacht u voor d' avondwind, schoon kind!

Wacht u voor d' avondwind, schoon kind!
 Waarlijk, waarlijk,
 De avondwind is heel gevaarlijk!
 Hij is uw vijand, al schijnt hij uw vrind.

Hij is uw vijand, al schijnt hij uw vrind.
 Waarlijk, waarlijk,
 De avondwind is heel gevaarlijk!
 Streelende, knakt hij de bloempjes, schoon kind!

Streelende, knakt hij de bloempjes, schoon kind!
 Waarlijk, waarlijk,
 De avondwind is heel gevaarlijk!
 - Anneke sloeg het in den wind.

- Anneke sloeg het in den wind.
 Waarlijk, waarlijk,
 De avondwind is heel gevaarlijk!
 Waar is uw bloempje, verloren kind?

1886.

Pieter.

Uw *denken* is maar *dunken*, Piet!
Slechts *wanen* al uw *weten*;
Wat gij beweert bewijst gij niet,
En wilt een wijsgeer heeten!
Maar Pieter, wat die naam bediedt
Moet ge eerst ons doen vergeten;
Want wijsheid zoekt of wilt gij niet;
Slechts wat, door die zoo nauw niet ziet,
Voor wijsheid wordt versleten.

1886.

Zoek waarheid.

Zoek waarheid, vind ze, en roem in haar waardij;
Blijf waar zij is, en streef haar niet voorbij.

Zoek wijsheid.

Zoek wijsheid, vind ze, en is het meer dan schijn;
Bewijs het door niet wijs in eigen oog te zijn.

Meer.

Geduld, verdraagzaamheid, toegevendheid te kweken,
Zegt meer dan elk de loef met weldaan af te steken.

Gij zijt zoo goed.

Gij zijt zoo goed en zoo verstandig; zoo getrouw
 Een Moeder, en zoo echt een Echte-vrouw,
 Dat die om 't beste bidt dat de aard kan geven,
 Daarbij uw beeld moet voor den geest zien zweven.

Een al te groote ramp.

Een al te groote ramp brengt vromen van hun stuk.
 Men roept van raadselen, onmooglijk te doorgronden!
 Maar hoe? Vergeet men dan de zonden?
 Een grooter wonder is 't geluk dan 't ongeluk.

Kerkgebeden.**(Aan Voorgangers.)**

Uw voorgebeden zijn soms *psalmen*, dikwijls *preken*;
 Ook vaak een *biecht* van eige' ervaring, eigen strijd.
 Vergeet niet dat ge uit naam van *allen* hebt te spreken;
 En God wel weet wie *Hij* is en *Gij* zijt.

Aanvang der beeldende kunst.

Anton Springer hat die Ornamente die wahren Inkunabeln der Kunst genannt, und ferner gesagt, nicht im Kampfe um das Dasein sei die Kunst geboren worden, sondern aus der Freude am Dasein.

EBERS, Aegypten in Bild und Wort. II. 193.

De strijd om 't leven riep de kunsten niet in 't leven;
't Genieten van 't bestaan heeft haar 't bestaan gegeven;
Het leven sieren, tot vermeerdring van zijn vreugd,
Was 't eerst en eenig werk van d' eenvoud harer jeugd.

1886.

Ingehouden tranen.

Ik neem uw ingehouden tranen
Aan trilling uwer lippen waar.
Och, laat ze zich hun uitweg banen,
Uw oogen vullen, mild en klaar!
't Verlicht, wat op de wang verschijnt;
Maar wat in 't hart blijft, prangt en schrijnt.

Blijf op die 'leege plaats' niet staren,
En ondervraag de toekomst niet.
Denk aan 't *geluk* der vroeger jaren,
Waar 't dervend harte vol bij schiet;
Dan vloeit de bron, dan stijgt de vloed,
En bittere tranen worden zoet.

1886.

De Eoolsche harp.

De eoolsche harp ruischt in den nacht,
Ruischt op den toon der treurgezangen;
Aandoenlijk als de weeke klacht
Van 't hartje, dat van liefde smacht,
Of breekt van onvervuld verlangen.

Die doorslaapt, waar die citer slaat,
Sliep zeker in met zoete droomen;
Die slaaploos aan het venster staat
Wendt naar den kant het bleek gelaat,
Vanwaar de galmen óverkomen.

De nachtwind weet niet wat hij doet,
Die al haar snaren dwingt te trillen,
- Zoo min als 't oog dat, door zijn gloed,
Ontroering in een rein gemoed
Verwekt, maar niet vermag te stillen.

1886.

Nubem pro junone.

Wat is 't geschrevene, wat is 't gelezen woord,
Bij 't levende, uit den mond van die het dacht, gehoord?
Geen Juno; slechts een wolk, waarin men Juno niet
Aanschouwt, maar - bij gedenkt, of zich herinnerd ziet.

Bedekselen.

Een sluier, masker, dekkleed, wat het zij,
Dat dienen moet om iets aan 't oog te onttrekken,
Kan veel, alleen zichzelf niet bedekken.
Niets is zoo openbaar als mommerij.

1886.

**Aan Leiden.
Herinnering; 1833-1839.**

In U begon mijn leven,
 Mijn leven en mijn kracht.
 Gij hadt zoo veel te geven,
 Zoo veel mij toegedacht!
 Tot kunnen en tot kennen,
 Naar hoofd en naar gemoed,
 Door aan- en af te wennen,
 Hebt gij mij opgevoed.

In U, mijn eerste stappen
 Op wijsheids vasten grond,
 En 't merg der wetenschappen
 Geproefd met gragen mond;
 Door U mijn eerste schreden
 Op 't pad der kunst bestuurd,
 En 't rechte krachtbesteden
 Gewekt en aangevuurd.

Voor wat mijn taak zou wezen
 Hebt gij mij voorbereid,
 Den weg mij aangewezen,
 Mij bij de hand geleid;
 Maar ook mij toe doen stroomen
 Wat, door mijn hoofd en hart
 Onwetend opgenomen,
 Mij maakte wat ik werd.

Wel zocht ik in de boeken
 Hetgeen ik noodigst had,
 Maar vond ook zonder zoeken
 En zonder boeken wat.
 Met lezen en studeeren
 Kon alles niet geschiên;
 Er was zoo veel te leeren
 Door rondzien, afzien, z i e n .

Veel heb ik U te danken,
 Mijn meesters hoogvereerd!
 Op uw collegiebanken
 Ontzaglijk veel geleerd;
 Maar veel, naar mijn gevoelen, -
 Uw schim vergeef mij dat! -
 Maar veel ook op de stoelen,
 Waarop men zachter zat.

't Ontwikklen onzer gaven
 Geschiê door les en leer:
 Het rechte geestbeschaven
 Komt door 't beschaafd verkeer.
 Bij werken, wurmen, wroeten
 Blijft menig blokker groen;
 Het menschelijk ontmoeten
 Geeft klotsen hun fatsoen.

Cubicula locata ¹⁾,
 Langs straat en gracht verspreid,
 Simpliciter ornata,
 Maar vol gezelligheid!
 'k Zie nog uw haardvuur glimmen,
 'k Zie nog den geurgen damp
 Uit thee- bij theekop klimmen,
 Bij 't zachte licht der lamp.

1) Kamers, door studenten gehuurd.

'k Zie nog, met glinstrende oogen
 En wangen hoog gekleurd,
 Bewering en betoogen
 Bewonderd, en verscheurd;
 De geldendste systemen
 Gevonnisd en verzaakt,
 De ontzettendste problemen,
 Gemaklijkst uitgemaakt;

't Volhardend samenblijven
 Bij 't plengen van den wijn,
 En scherts den ernst verdrijven,
 Maar even nuttig zijn;
 Als pijlen uit de bogen
 Van grof en fijn vernuft
 Ons om- en tegenvlogen,
 Maar niemand werd verbluft.

Heb dank, mijn jonge vrinden,
 Verscherpers van mijn geest!
 Voor wat bij u te vinden,
 Te smaken is geweest:
 Dat opengaan der harten
 Zoo onbekommerd vrij,
 Dat overmoedig tarten
 Van elke weerpartij;

Dat oppren van gedachten,
 Aan derden niet geborgd;
 Dat oefnen aller krachten,
 Zoo koen en onbezorgd;
 Dat wrijven, worstlen, wagen
 En winnen, in den strijd,
 Die nutte nederlagen,
 En aftocht op zijn tijd!

Ze is uit elks oog verdwenen,
 Mijn eigen kleine cel¹⁾;
 'k Moest menig vriend beweenen,
 Naar 't heilig godsbestel;
 Maar voor het oog mijns geesten
 Herleeft al wat mij heugt,
 En 'k vier opnieuw de feesten
 Der vriendschap en der jeugd.

Maar zou ik u vergeten,
 Voortrefflijken, wier gunst
 Ik meer heb dank te weten
 Dan wetenschap en kunst?
 Uw huizen en uw kringen,
 Waar kiesche smaak en toon
 En fijne geest me ontvingen,
 Najjvrig op hun schoon?

Lofwaardigen en grijzen,
 Met eerbied aangeblijkt,
 Ervarenen en wijzen,
 Wier wijsheid niet verschrikt,
 Beminlijke matronen,
 Beleefder dan bedaagd,
 Bevalligen en schoonen,
 Wie men zoo gaarn behaagt:

Zij geven ons de plooiën,
 De vormen en 't polijst,
 Dat onze jeugd moet tooien,
 En blijvend dienst bewijst;
 Van zedig zelfbetrouwen
 Den aangenamen glans,
 En wat er van de vrouwen
 Mag wezen in de mans.

1) Door opneming in grooter bouw.

't Is enkel niet het ruwe,
 Dat voor dien invloed zwicht,
 Maar ook dat bloode en schuwe,
 Dat zooveel onheil sticht:
 Hooghartigheid - door vreezen,
 Boosaardigheid - uit spijt,
 Hier een gramstorig wezen,
 En daar een hart vol nijd.

Ach, hoeveel letter-Helden
 En Vorsten in hun vak,
 Wie woord of blik ontstelden,
 Tact missende en gemak,
 Geleerd, begaafd, verstandig,
 Begunstigden door 't lot,
 Maar hulploos en onhandig,
 Hun minderen ten spot!

Hij, die de school van 't Leven
 Ter Hooge school niet zocht,
 Heeft, spijt zijn loflijkst streven,
 Te weinig thuisgebracht.
 Die, voor de Zanggodinnen,
 De Gratiën versmaadt,
 Wat eerplaats hij moog winnen,
 Betreurt het vroeg of laat.

1886.

Spreek zachtzinnig.

Spreek zachtzinnig. Beter is 't
Dat de goedheid zich vergist,
Dan door barschheid te verbeuren
't Doel te treffen, dat zij mist.
Liefde is nooit geheel verkwist;
Hardheid sluit zich open deuren.

In hun oogen wijze liën
Zullen duizendmaal misschien
'Al die goedheid' dwaasheid heeten;
Maar zij blijft wat ze is, bij Dien
Die in niets zich kan verzien,
En voor 't kalm geweten.

1886.

Een slimme streek.

A cunning trick helps but once, but hinders ever after.
JOHN LOCKE.

Een slimme streek helpt slechts voor ééne maal;
Wat springstok is geweest, wordt hinderpaal.

Slijten.

Slijt uw droefheid door den tijd,
't Is omdat uw hart wat slijt.

Hoe men gewoonlijk handelt.

Hoe men gewoonlijk handelt, weet elkeen;
Maar hoe men handlen moet, de wijze alleen.

Bishop HALL.

**Aan een zestienjarige.
In dank voor haar beeltenis.**

De eene dienst is de andre waard.
 'k Heb uw lief gezichtje:
 Wel, zoo dient de lier besnaard
 Voor een dankbaar dichtje.
 Want een DICHTJE moet het zijn,
 Aardig vleiend maagdelijn,
 Zoo ik mij zal voegen
 Naar uw 'groot genoeg'.

Nonnie staat nog aan 't begin
 Van haar jeugdig leven,
 Nonnie ziet het vroolijk in;
 Blijde lachjes zweven
 Om haar on-betrokken mond,
 En haar oogjes gaan in 't rond
 Met die heldre blikken,
 Die een hart verkwikken.

Nonnie-lief, geniet uw jeugd,
 Smaak uw jonge jaren;
 Moge ook laatre levensvreugd
 Rijklijk u weêrvaren.
 'Treed op' - 't is het oude lied -
 'Rozen, en vergeet mij niet'.
 Wil ook niet vergeten
 Wien gij 't dank moet weten.

Mei 1886.

Onbevoegd oordeel.

Zoo ge er niet binnen zijt geweest,
Zoo kunt ge er buiten niet van spreken;
Al de eigenschappen en gebreken,
Die ge onderstelt, zijn niet *gebleken*,
En niet dan schepsels, van u w geest.
Woon eerst er in, treed dan er buiten,
Zoo zijt ge en rijp, en vrij, en moogt een oordeel uiten.

Uitroeien.

Uitroeien kunt gij niets, dat menschlijk is, in kinderen;
Maar wel, het krenken; wel, zijn groei en bloei verhinderen;
Tot zwakheid maken, wat een kracht zou zijn geweest,
Een ondeugd van een deugd, in een verminkten geest.

Het heeft geen haast.

‘Het heeft geen haast!’ zegt gij. 't Heeft wèl! zeg i k ;
 De tijd is haastig en stelt af wat uitgesteld is.
 Tast toe, grijp aan, zet door! Dat oogenblik
 Is 't uwe slechts, dat niet voorbij gesneld is.

Deugd en geluk.

Deugd en geluk - indien maar beiden
 Van de e c h t e soort! - zijn niet te scheiden.

Pulcheria.

Schoon als haar Moeders kind, en *edel* door haar Bloed,
 Door stille Ervaring *wijs*, en door Genade *goed!*

't Geluk is enkelvoud.

't Geluk is enkelvoud; men wil 't in 't meervoud smaken:
Een saamgesteld geluk, dat nooit volledig wordt,
Dat niet gelukkig kan, wel ontevreden maken,
En 't nooit verzadigd hart tot elke dwaasheid port.
'*Eén* ding is noodig', zegt de Heer. Men wil 't gelooven;
Maar 't *Veel* verlangend hart komt altijd weder boven,
Dat, daar Hij rust belooft, zich steeds in onrust stort.

1886.

Het woord en de stem.

Wat zegt het Woord, voor die geen Stem vernamen,
Die in dat Woord zich tot hun innigst keert?
Wat de inhoud van de Schriften al te zamen,
Door 't brein gevat, maar niet door 't hart begeerd?
Vergeefs de Waarheid Gods bewezen en verdedigd:
't Heeft kracht noch nut voor 't hart, dat koel zich elders wendt;
't Is overbodig, waar de geest den Geest erkent,
En 't hart ontwaakt voor wat het hart bevredigt.

1886.

Meedeelen.**I.**

De dichter, die het schoone ziet,
Moet wat zijn hart gevoelt in andren overgieten;
Zijn *stil* geluk voldoet hem niet;
Er in doen deelen is 't genieten.

II.

Gevoelen doen is meer dan zelf gevoelen,
En zalig te gevoelen dat gij 't moogt.
't Ontgaat wie, boven dit, op roem of voordeel doelen,
Maar 't eerloof valt hem toe, die niet dan dit beoogt.

1886.

Herfstpraal.

Pronk in uw najaarspracht,
 Goud en oranjedracht,
 Sieraad van 't bosch!
 't Lichtgroen op 't lentefeest
 Is niet zoo schoon geweest,
 En ook uw zomerdos,
 Glanzig en dicht,
 Schitterde in 't zonnelicht
 Niet met zoo rijk een gloed,
 Als het dit herfstkleed doet -
 Maar wees niet trotsch!
 Daar hoeft geen noodorkaan
 Tegen u op te staan,
 Die u den kranke tooi
 Wreed van de leden scheur,
 Woest van de lenden vaag,
 Wild over 't veld verstrooi;
 Daar hoeft geen regenvlaag,
 Die al uw gloed en kleur
 Uitwisch, en doe vergaan
 't Hachlijke mooi.
 Spare u geweld en macht:
 't Vorstje van ééne nacht,
 Pronk zonder pit of kracht!
 Nadert u stil en zacht....
 Maakt u zijn prooi.

October 1886.

Gevaar.

In 't afgaan onzer levensdagen,
Als veel nog toejuicht, eert, en streelt,
Is groot gevaar van zelfbehagen,
Dat straks in 't oog valt, ras verveelt.
Wel mag een Grijs den hemel vragen
Dat hem de droes die part niet speelt.
Van draaien heeft het hoofd veel kans
Bij jonge vrouwen, oude mans.

1886.

Voor de zwakken.

Aanbidt de kracht en 't ruw geweld,
 Gij wijzen onzer dagen!
 De wereld zij u 't oorlogsveld,
 Waar slechts de sterken slagen;
 Uw wetenschappelijke hoop
 Late aan 't verdelgingswerk zijn loop
 En al wat zwak is sneven -
 God en de Heiland leven.

God leeft; daar *is* een God; de God
 Van zwakke' en sterken samen.
 Bij hem 't bestaan, bij hem het lot,
 Het willen en 't beramen.
 Gij schrijft uw wetten: Hij regeert.
 Gij spreekt uw vonnis: Hij casseert.
 Het recht van dood en leven
 Is aan de Kroon verbleven.

Barmhartigheden acht gij wreed,
 Barmhartig, wreed te wezen.
 Gij ziet in 't lijden niets dan leed,
 En leed in hoop als vreezen.
 Slechts wanhoop hebt gij, en geen troost
 Voor onderliggend menschenkroost;
 Het kies voor 't lijden 't sneven,
 Het niet zijn boven 't leven!

Daar is een Heiland, trotsch geslacht!
Der lijdende' en verdrukten;
Wiens kracht in zwakheid wordt volbracht,
Bij die v e r t r o u w e n d bukten.
Zijn hand richt op wat gij vertreedt;
Zijn oog gaat na wien gij vergeet;
Hij koestert in zijn armen
Wat ge aan den weg laat kermen.

Uw wetten der Natuur zijn hard:
Des Heilands wet is liefde.
Hij geeft te danken onder smart,
Te roemen in wat griede.
Heft op de stem, gij die hij schraagt!
Verdooft het lied, dat u beklagt,
En toont door woord en werken:
De zwakken zijn de sterken!

1886.

Naar Henri Frederic Amiel.

I.

Een ondeel in het oog, en 't aanzijn is onlijdlijk,
 Een enkle zwarte stip in 't hart: 't krimpt weg van pijn;
 Hoe fijner zintuig, des te kwetsbrer zal het zijn;
 Want bij volkomenheid is teerheid onvermijdblijk.

2.

Ontwortel niet te licht uw leven, lotgenooten!
 De eik groeit het liefst en 't best, waar de eikel is ontsproten.
 Men vindt een tweede dak; geen tweede vaderland.
 Het sterft niet zelden, 't kwijnt altijd, wat gij verplant.

3.

Daar is een nuttig, en soms noodig, opgangmaken.
 Men hecht niet aan zichzelf, als niemand anders 't doet.
 Door 't oog van vreemden leert het zedige gemoed
 Zichzelf waardeeren, in zichzelf thuisgeraken.

4.

Een man te zijn zegt weinig; Man te wezen
Zegt meer; De man te zijn: geen rang gaat boven dezen.

5.

Kennis en geest.

't Hout, dat het haardvuur voeden moet,
 Kan ook zijn vlammen dooven;
 Maar halen deze 't boven,
 Te schooner is de gloed.

6.

't Gelijkheid-schreeuwen is een haat,
Die zich op liefde voorstaan laat.

7.

'Een echt genie, maar in de kiem gesmoord; een geest
Van aanleg groot, maar door de omstandigheden
Verhinderd op te treden'
Geloof ze niet, die zulke dingen leest.
't Wordt wat kan worden; wat niet wordt is niet geweest'.

8.

Dwaas, die wil winnen, en niet strijden.
Dwaas, die wil minnen, en niet lijden.
Dwaas, die zich vrij waant, daar hij elken band verscheurt.
Dwaas, die wil leven, en niet sterven op zijn beurt.

9.

Gij weet het, die wat weet, al wilt gij 't ook vergeten.
't Maatschappijk-zijn steunt niet op 't weten, maar 't geweten.

10.

Op recht te hopen, op erkentlijkheid te wachten
Is ziekelijk; manlijk is de man,
Die recht en dank ontberen kan
En leeft bij onafhankelijk plichtbetrachten.

11.

Van verontwaardiging te blaken
Om eigen onrecht? Neen, mijn vriend!
Wat verontwaardiging verdient
Zijn groote en algemeene zaken.

1886.

Hohwald.

Hoe komen, luid geprezen,
 Lang mijn verlangst geweest,
 Uw schoonheên, o Vogezen!
 Weer op in mijnen geest;
 Uw bergen en uw boomen,
 Uw rijkbegroeide grond,
 Uw beken en uw stroomen,
 Met bloemen in den mond;

Uw sombre dennewouden,
 Die op de steenrots staan
 En 't naar den hemel houden,
 En recht naar boven gaan;
 Uw eedle beukenbosschen,
 Met stammen blank en glad,
 Die 't stugger naaldhout trotsen
 En pronken met hun blad!

Hoe eenzaam zijn de paden,
 Hoe vreemd aan elk gedruisch!
 De sprankjes slechts verraden
 Hun aanzijn door geruisch.
 Geen wildzang klinkt mij tegen,
 Geen vleugel roert de blaân....
 Zoo ernstig zijn de wegen,
 Waarlangs wij opwaarts gaan.

Maar zonnestralen breken
 De schaduw van rondom,
 Die van den hemel spreken
 In 't zwijgend heiligdom,
 En, waar ze een open treffen,
 Verblijden met hun glans,
 De bloemkens die zich heffen,
 En openen hun krans.

Belust om uit te munten,
 Dringt hier en daar de steen,
 Op de allerhoogste punten,
 Door loof en ruigten heen.
 Bestijgt hem, wandelaren!
 Geniet het vergezicht,
 En laat uw oogen waren,
 Bij 't volle morgenlicht.

Wis ziet gij aan de kimmen
 Des Schwarzwalds bruinen rand;
Misschien de gletschers glimmen
 Van 't Berner Oberland.
 'Die derwaarts vliegen konde!'
 Verzucht uw reisziek hart....
 Die meer verlangt, pleegt zonde
 Aan 'tgeen geschonken werd.

Laat, laat uw oogen weien
 Langs 'tgeen ge omlaag aanschouwt:
 De lachende valleïën
 Met oogsten geel als goud;
 Tooneel van stil genoegten
 Bij welvaart en bij vlijt,
 Waar die den akker ploegen
 Ook maaien op hun tijd!

Ziet op en om, de keten
 Van groene bergen langst,
 Die van veel zegen weten,
 Maar ook van schrik en angst;
 Als in die zelfde dalen,
 Waar nu de vrede lacht,
 De krijg zoo menigmalen
 Dood en verwoesting bracht.

Langs dezen bergkam richtte
 De Heiden sterkten op¹⁾;
 En Christen vroomheid stichtte
 Haar woon op gindschen top;
 Daar blijft zij 't lijk omringen
 Der Heilge, die zij eert²⁾,
 En Gode 't loflied zingen,
 Dat zeegnend wederkeert.

Ruim uitzicht zal 't beloonen,
 Als ge u, door kruis en hand,
 't Begroeide pad laat toonen
 Naar Rathsams scherpen tand³⁾;
 Maar o, zie ver en verder,
 Tot waar de schepping rijst
 Van Steinthal's trouwen herder⁴⁾,
 Wien 't nakroost dankt en prijst!

Al schijnt, aan 't hoofd der bergen,
 Bekranst met glanzig veil,
 De Spesburg⁵⁾ ons te tergen
 Door wegen woest en steil:
 Wij willen kracht vergaderen;
 Aan moed ontbreekt het niet;
 En 't heerlijk alzicht naderen,
 Dat ons zijn standplaats biedt.

Daar zullen we, uit den hoogen,
 Dien hoogen Dom⁶⁾ misschien
 In 't ver verschiet beoogen,
 Maar zeker Andlau zien;
 't Lief stadje, dat zich kronkelt
 Naar 't kronklen van den vloed,
 Wiens nat in 't zonlicht vonkelt,
 Daar 't naar beneden spoedt.

o Dappre wandeltochten,
 Van dag tot dag volbracht,
 Met vrienden en verknochten,
 Steeds vriendelijk herdacht,
 Niet afgeschrikt door verte
 Of paden hoog en ruw,
 Hoe leeft gij in mijn harte,
 Hoe trouw herdenk ik u!

Hoe blijft gij mij verkwikken,
 Herlevende in mijn ziel,
 Gezellige oogenblikken,
 In 't gastvrij Sint Odiel,
 Waar 't Oudje met haar nonnen⁷⁾
 Ons vriendelijk tegentrad,
 Of aan den rand der bronnen
 En haar verfrisschend nat;

In weide- of forst-manshoeven,
 Of open plekje in 't bosch,
 Waar wij 't met u beproeven,
 Bed van veerkrachtig mos!
 Of op de hupsche banken,
 Wier doopnaam 't hart bekoort⁸⁾,
 Die we aan uw zorgen danken,
 Verfraaiers van dit oord!

o Liedren, aangeheven
 Bij 't dalen van den voet,
 Door d' aandrang ingegeven
 Van 't welgestemd gemoed,
 Welluidend, krachtig, treffend,
 Aandoenlijk, teeder, zacht,
 Het hart naar boven heffend,
 Of waar de scherts in lacht!

o Handen vol met bloemen,
 Om lieven vorm of kleur
 Geprezen en te roemen,
 Bij varens rijk van geur!
 o Glanzige eppekronen,
 Op 't grijze hoofd gedrukt!
 o Tuiltjes voor de schoonen
 In 't oevergras geplukt!

o Vriendelijk hereenen
 Van allen aan den disch,
 Als 't klokje van halféenen
 Juist koud geworden is,
 Waar, met verscot van talen,
 De gasten paarsgewijs
 Beleefdheên en verhalen,
 Opdisschen bij de spijs!

o Zoet zich onderhouden,
 Als 't zwerk ons regen zond,
 Met jongen en met ouden,
 En lieven kindermund!
 U blijf ik vóór mij wenken,
 Manshoofden grijs en zwart!
 Wier weten en wier denken
 Mij uitgewisseld werd.

U zal ik niet vergeten,
 Beminlijk schoone vrouw!
 Die, naast mij aangezeten,
 Me uw aandacht schenken wou;
 Noch 't kind van zestien jaren,
 Dat aan mijn lippen hing,
 En 't ruischen van mijn snaren
 Met gretige ooren ving;

Ook u niet, vroolijk stoeiend,
 En dravend om en om
 Met meisjes even bloeiend,
 Luidruchtig knapendom!
 Maar evenmin dat kleentje,
 Vol levenslust en gloed,
 Met haar gebroken beentje,
 En on-gebroken moed.

November 1886.

Eindnoten:

- 1) *Langs dezen bergkam richtte De Heiden sterkten op.*
 De z.g. *Heidenmauer*, in de 3^e of 4^e eeuw, van groote steenklompen gebouwd, twee à drie meter hoog en twee dik, strekt zich over een lengte van tien kilometers, nog in vrij goeden staat, over den rug van den Hohenburg uit.
- 2) *Der Heilge, die zij eert.*
 St. Odilia, Beschermheilige der Elzas, dochter van dien hertog Athalrich, stichteres van het klooster op het naar haar genoemde St. Odiel-gebergte, waar zij leefde en stierf en dat haar gebalsemd lijk bewaart (7^e Eeuw).
- 3) *Rathsam's scherpe tand.*
 Rathsamhausenstein.
- 4) *Steinthal's trouwe herder.*
 Joh. Friedr. Oberlin (geb. 1740), die er van zijn 27^{ste} tot zijn 86^{ste} levensjaar werkzaam was, en de gansche woeste streek en hare bewoners, uit een toestand van ellende en stompe onwetendheid, tot een staat van voorbeeldigen bloei en een tooneel van beschaving en nijverheid heeft weten op te werken. († 1826.)
- 5) *Spesburg.*
 Ruïne van 't kasteel van dien naam.
- 6) *Dien hoogen Dom van Straatsburg.*
- 7) *'t Oudje met haar nonnen.*
 'Frau Mutter' werd genoemd, en teekende zich in mijn gedenkboekske de beminlijke, nog altijd opgewekte, bijna tachtigjarige vrouw die hier aan het hoofd dezer tertiaires van St. Franciscus van Assisi staat.
- 8) *Wier doopnaam 't hart bekoort.*
 Banc Antoinette; Banc Phylle; Banc Anna; Banc des Essoufflés; en dergel.
 Met de *verfraaiing van dit oord* belast zich sedert 1872 de z.g. Vozezen-club.

Verzoening.

Waarmeê verzoent gij ons, Gij Gods en 's Menschen Zoon?

Waarmeê verzoent uw Woord, uw Kruis, uw Eerekroon?

Uw Woord, mijn Leeraar! onze kranke en lichtschuwe oogen,

Tevreden met den schijn, en door den schijn bedrogen,

Met 't licht der Waarheid, dat niet pijnigt, maar verkwikt,

Als wat uw hand genas het dankbaar tegenblijkt;

Uw Kruis, mijn Middlaar! met de Heiligheid des Heil'gen,

Voor wiens ontzaglijkheid we ons door de vlucht beveil'gen

En bergen willen met een vrees gemengd met haat,

Maar wijkende als het hart het kruis, uw kruis verstaat.

En wilde een trotsch gemoed voor niets of niemand zwichten,

Zijn eigen meester zijn, en meester van zijn plichten,

Uw Kroon, mijn Koning! voor zoo scherp een levenspijn

En stervenssmart gekocht, met d' Eisch: gehoorzaam zijn!

1886.

De fakkels gaan van hand tot hand.

De Fakkels gaan van hand tot hand,
Van eeuw tot eeuw, van land tot land,
Met heilzaam licht en schoonen luister:
Gezegend, die een fakkel draagt,
Die voor ons oog den mist verjaagt,
En voorgaat in den duister!

Gezangen gaan van hart tot oor,
De tijden en de volken door,
In de eëlste galmen aller talen:
Gezegend, die zich hooren deed
In liedren die geen eeuw vergeet,
Maar dankbaar blijft herhalen!

Een Woord gaat door de wereld rond,
Dat leven uit den dood verkondt
En heerlijkheid na smaad en smarten:
Den hoogen God zij eer en lof,
Die 't wil doen komen, in dit stof,
Tot aller menschen harten!

1887.

Teleurstelling.

'k Trad moedig op, maar bleef alleen.
Van vriend en geestverwant niet één
Gezind tot volgen of mijn zijde te bekleeden.
Thans draaft een gansche kudde in 't eens versmade spoor;
Maar niemand gunt mij de eer voorop te zijn getreden;
't Is e i g n e wijsheid nu, die 't goede pad verkoor!
Wie denkt aan mijn vergeefsche schreden?'

Zoo gaat het steeds, mijn vriend! en heel de wereld door;
En - die zichzelf niet zocht is even weltevreden.

Comma-bacillen.

Comma-Bacillen zijn ontdekt;
 Men hoort er overal van spreken.
 Maar Krelis, die met alles gekt,
 Heeft óók door 't mikroskoop gekeken,
 En zegt: 'de naam voldoet mij niet;
 't Is al vraagteeken wat men ziet.'

Industriele tentoonstellers.

Wat toont ge ons? 't Geen gij k u n t , en niet hetgeen gij d o e t ?
 Zoo t u i g t het tegen u, wat voor u p l e i t e n moet.

Aan een reiziger rondom de wereld.

Een reis rondom de Wereld (dat 's gezeid:
 Rondom onze Aardbol) schijnt me een kleinigheid.
 Wij doen van jaar tot jaar een grootre, goede man!
 M e t d' Aardbol, om de Zon, - en niemand spreekt er van.

Het leven.

Het leven is geen Maaltijd, ons door 't Lot
't Zij ruim, 't zij karig aangericht;
Het leven is een Roeping en een Plicht,
Een Dienen van de Menschheid, namens God.

Lang en kort.

Is 't korte leven lang genoeg
Om ons tot God te keeren;
Ook 't langste leven blijkt te kort
Om wat ons dan tot zonde wordt
Volkomen af te leeren.

1887.

Bij een beeltenis.

Maal deze niet, of maal haar met dien lach,
Dien glimlach, die haar schoonheid is, haar ziel.
Hij zag haar niet, die zonder dien haar zag;
Hij krijgt haar lief, wien die te beurte viel.
Die zonneshijn-alleen brengt aan den dag,
Wat zedigheid aan uwen blik onthiel;
Al wat haar goeds en liefs door 't harte gaat
Straalt, in dien glans, van 't anders koud gelaat.

1887.

Penseel en beitel.

Waar wit en rood de schoonheid maakt,
 Het gloedje dat in 't oogje blaakt,
 Het goud of git om blanke slapen,
 Het rozemondje, 't hagelwit
 Ontdekkende van 't gaaf gebit,
 En als tot lach en kus geschapen:

Daar grijp de Schilder naar 't penseel,
 En doe 't lief voorwerp op 't paneel
 In al zijn glans en frischheid pralen,
 Verzekerd dat zijn fraai portret
 Elk zinlijk hart in vlammen zet,
 Als 't uit zijn gulden lijst zal stralen.

Maar waar de schoonheid van 't gelaat
 In 't eedle van den vorm bestaat,
 In d' eenvoud van zijn grootsche trekken,
 Waar de adel van een fiere ziel
 Zich uitdrukt in 't volmaakt profiel,
 Om eerbied en ontzag te wekken:

Daar is met schildren niets gedaan.
 Daar grijp de Kunst den beitel aan,
 En doe in 't reinste marmer blinken
 Wat meer dan marmer waardig is,
 Waarbij wat kleur hoeft en vernis,
 Met al zijn liefs, in 't niet moet zinken.

1887.

Berusten is zoo makkelijk niet.

Berusten is zoo makkelijk niet.
 Hij die niet k a n , wil w a g e n .
 Hans Sukkel denkt te slagen,
 En Sijmen Allemansverdriet
 Voedt hoop van te behagen.

Naar 't 'Ken u-zelven' hoort men niet,
 Maar ziet met nijdige oogen
 Wat anderen vermogen,
 Wat eer of voordeel h u n geschiedt;
 En zou men zelfs niet p o g e n ?

't Zichzelven wijten doet men niet,
 Al heeft men allerwegen
 Den bout op 't hoofd gekregen;
 Het blijft maar bij het oude lied:
 'k Deed wijs; maar 't liep mij tegen.'

Twaalf ambachten genoeg niet,
 Met dertien ongelukken,
 Voor halzen en voor krukken;
 En komt het veertiende in 't verschiet:
 'Het blinde lot', zegt blinde Piet,
 'Vervolgt mij met zijn nukken.'

1887.

Daar 's over u iets heengegaan.

Daar 's over u iets heengegaan;
 Ik zie 't u aan.
 Uw volle geestkracht hadt gij noodig
 Tot snel besluit, na kloek beraân....
 Zeg niets; het woord is overbodig,
 'k Heb d' uitdruk van 't gelaat verstaan.

Die iets als gij doorstaan moest, heeft
 Niet slechts geleefd,
 Maar 't leven op zijn hand gewogen,
 Van rillingen des doods doorbeefd;
 Zijn kracht gezien, en onvermogen,
 En Hem behoefd, die sterkte geeft.

Dat laat op 't voorhoofd na een spoor,
 Dat doet den gloor
 Van blinkende oogen zachter stralen;
 Dat schijnt in d' ernst van 't lachje door,
 Dat we om een bleeker mond zien dwalen....
 Wie ruilde er 't vroegre wezen voor?

1887.

Het zendingwerk.

Verdrijf den nacht,
Verstoort zijn macht
door de Evangeliestem!
De Heiden vraagt niet naar uw hulp:
God vraagt door hem.

De taak is zwaar, de vrucht komt traag
en zorglijk voort:
Getroost u dit;
Werk door en bid;
God werkt en hoort.

Eenvoudig zijn.

Eenvoudig zijn is niet zoo moeilijk, maar te blijven.
Toch brengt men 't wel zoo ver dat men 't vermag, in schijn;
Maar met geen klein gevaar dat speeltje te overdrijven.
Die blijven 't makkelijk, die niet weten dat zij 't zijn.

Als de kinderkens.

Zoo ge als een Man te handlen zijt gezind:
Laat u door God be-handlen als een kind.

Die tegen 't oosten treedt.

Die tegen 't Oosten treedt bij rijzend zonnelicht,
Bemerkt de schaduw niet, hem volgende op zijn schreden.
De schrik des doods valt weg, voor wie het oog slechts richt
Op 't voor hem dagend heil en eeuwge heerlijkheden.

Ontleend.

Vernuft.

Vernuft voegt wel bij Poëzij,
 Maar mag haar niet vervangen.
 Wie doet zijn maal met Kruidrij?
 't Moet Spijs zijn, uit wat keuken 't zij
 (Mits geen spartaansche Zwarte Brij),
 Wat wij in haar verlangen.

Verworven smaak.

Rijmlooze verzen, in het metrum van den Griek,
 Zijn lekker als - tabak. Die maakt gezonden ziek;
 Wekt walging; 't koude zweet breekt uit; het komt tot braken.
 Maar 't went wel en begint van lieverleê te smaken.
 Ten laatste vindt men 't heerlijk, en het heet:
 'Zoo'n fijn sigaartje is 't keurigst dat ik weet.'

Gebeden.

Ach, welk een weefsel, Heer! zijn mijn gebeden!
De s c h e r i n g zij van 't u behoorend hart;
Maar de i n s l a g komt van 's levens ijdelheden,
 Waarin de ziel zich altijd weer verwacht.
Wie sluit haar uit, al sluit hij de oogeleden,
 Wier toedrang ook den sterksten weerstand tart?...
Neen, niets hield proef, zoo ge in 't gericht zoudt treden,
Geen deugden, o mijn God! geen offers, geen gebeden:
 Genade alleen geeft troost, zelfkennis altijd smart.

Een psalm.

Heft de oogen op, heft de oogen op,
 De harten opgeheven,
 Tot boven berg en heuveltop,
 En waar de wolken zweven,
 Tot boven maan en sterreglans,
 Tot in des hemels hoogsten trans!
 Uw hulp en heil, mijn vromen,
 Moet van nog hooger komen!

Van Hem, van Hem, die hooge troont,
 Maar lage neer wil schouwen,
 Die 't ontoegankelijk licht bewoont,
 Den God van uw betrouwen!
 Den God, die vóór en met u gaat,
 Die uwen voet niet wanklen laat,
 Die redden kan, en sparen,
 En uwe ziel bewaren.

Des daags zal hij ten wolkkolom,
 Des nachts ten vuurzuil wezen.
 Zijn engelen leegren zich rondom
 De tent van die hem vreezen.
 De weg zij bar; treed rustig aan;
 Zijn aangezicht zal met u gaan,
 Wat schrikbeeld u moog kwellen,
 Om u gerust te stellen.

Nieuwjaarsmorgen.

1887.

**'s Konings zeventigste verjaardag.
19 Februari 1887.**

Een weemoedstoon trilt door den blijden groet,
Waar Neêrlands Volk den Koning meê ontmoet,
 Dien God het spaarde;
Die, veertig jaar welhaast, ten rijkstroon zat,
Maar zeventig dat volk heeft liefgehad,
 En hield in waarde.

Het juicht hem toe, verteederd en verrukt,
Daar hij die Gemalin aan 't harte drukt,
 Van God gegeven
Om door haar vriendlijk oog en heuschen mond
Het lieflijk licht te zijn, in d' avondstond
 Van 't vorstlijk leven.

Het voelt zijn hart vervuld van hoop en troost,
Daar Hij 't lief voorhoofd en de wangen koost
 Van 't Kind, geboren
Om aller vreugd te wezen, liefde en lust;
Schoon roosje, door de morgenzon gekust,
 En zonder doren.

't Looft God, mijn Koning! dat, in de achtbre rij,
Uw leeftijd dien des Oudsten komt nabij
Van al uw Vaadren;
Maar ach! die eene zorg beklemt zijn borst:
Het ziet in U zijn laatst' Oranjevorst
Den eindpaal naadren.

De Laatste Oranje!... 't Hart vergeet er geen;
Van d'Eersten, die een reddende Engel scheen,
Van God gezonden,
Tot Dien, wiens bloed, bij Waterloo gevloed,
Een zelfde zucht, als ze allen had ontgloed,
Ons blijft verkonden.

En thans... Mijn Vorst! Vergeef een dankbaar Volk,
Zoo 't, op zoo schoon een dag, zoo droef een wolk
Niet kan verdrijven.
Te luider spreekt de bede in 't vol gemoed,
Dat die, helaas! DE LAATSTE wezen moet,
Het *langst* moog blijven.

Probleem.

'k Wou weten hoe het u zou staan,
Als zich dit voorhoofd eens ontplooid,
Dit oog eens plaats had voor een traan,
Iets als een lach, die lippen plooid....
Maar daar is gansch geen denken aan.

Wat mag van dit gefronst gelaat,
Dit strak en onbeweeglijk wezen
Toch de oorzaak zijn? Verborgten haat?
Verkropte spijt? Kleinmoedig vreezen?
Of 't wroegen van een booze daad?

Of doen we u mogelijk te veel eer
Naar sleutels van 't probleem te vragen;
En is 't een masker, en niets meer,
Door de onbeduidendheid gedragen,
Die voor deze eene keuze staat:
Die grijns - of een onwijs gelaat?

Pijn.
Naar het Engelsch.

Mijn al te trouwe makker, Pijn!
'k Wil eens vertrouwlijk met u spreken.
Altijd wilt gij de meester zijn:
Geef nu eens van wat heuschheid teeken.

Ik had zoo graag een klaar bescheid:
Waarom gij 't menschdom toch kwaamt kwellen;
Drukte u de last der eenzaamheid,
En kondt gij 't zonder ons niet stellen?

Of hebt gij 't echt tirrannenhart,
Zoodat gij lust scheidt in verdrukken,
En u verkneukelt in de smart
Van die gij goedvindt te onderjucken?

Waarom mij 't kranke brein geplaagd
Met folteringen, niet te stillen;
Mij 't koortsig bloed naar 't hoofd gejaagd,
En elke zenuwsnaar doen trillen?

Houdt gij van oogen, dof en mat?
 Van beurtlings bleeke en gloënde wangen?
 Van handen, beevrig, slap en nat,
 Die 'k lustloos naast mij neer laat hangen?

Of doe 'k u mogelijk onrecht aan,
 En is 't uw roeping, om de bloeden,
 Die uw mishandling ondergaan,
 Voor erger onheil te behoeden?

Beschermt gij ook door leed te doen?
 Wilt gij door lijden ons bewaren
 Voor jamm'ren, die wij niet vermoën,
 Voor doodlijk dreigende gevaren?

En komt er nog een dag misschien,
 Waarop ik in uw vreeslijk wezen
 Geen loutre wreedheid meer zal zien,
 Maar welgemeende goedheid lezen?

Kus ik uw hand dan welgemoed?
 Wordt dan met dank door mij beleden:
 'Uw wegen waren alle goed,
 Hoe ruw ook schijnbaar al uw treden'?

Mij dunkt, ik zie u: Dun en schraal,
 Maar als tot kracht en duur geschapen,
 De trekken hard, de wangen vaal,
 De haren ordloos om de slapen.

Ik hoor niet dat gij nadertreedt,
 Maar aan uw greep is geen ontspringen;
 Ik voel uw vingren, dor en heet,
 De mijne omknellen en verwringen.

Maar trekt uw hand mij dichter bij:
Ik zie in die diepliggende oogen
Een schat van liefde en mededoogen....
Gewis! een zegen brengt gij mij.

*Zoo zong een grijsaard, gansch gezond van lijf en leden,
Een deerniswaarde na, door lichaamsleed bezwaard;
Maar roemt met dubblen dank Diens goedertierenheden,
Door wien dit middel tot zijn heil, hem bleef gespaard.*

Maart 1887.

Winter.

De Winter met zijn sneeuw en vorst
Komt van eens Najaars warme borst,
En draagt in zijnen schoot misschien
Zoo schoon een Lente als ooit gezien.

Verzaak uw lust; aanvaard de rust;
Houd krachten in, om kracht te sparen;
Wees op zijn tijd eens koud en hard!
Zoo 't Herfst was eer het Winter werd,
De Winter zal een Lente baren.

Uit het Engelsch genomen.

1887.

Verwelkt, verdort gij, schoone bloem.

Verwelkt, verdort gij, schoone Bloem,
 Gij roem
 der hoven?
 Heft gij, verdoofd van gloor en glans,
 Uw bladerkrans
 Niet meer naar boven?

Is 't dat u zon of regen schort,
 En wordt
 onthouden?
 Of wel doorknaagt een worm uw hart?
 Doet stille smart
 U dus verouden?

O Droef gezicht, waar Schoonheid kwijnt,
 Verdwijnt,
 moet sterven!
 Het hart verdraagt het denkbeeld niet,
 De weelde, die de aanschouwing biedt,
 Voor goed te derven.

1887.

Waar zijn?

Waar zijn de makkers van mijn jeugd,
De vrienden van mijn jonglingsjaren,
De mannen rijp van kracht en deugd,
De tijdgenooten, grijs van haren?
Een enkele staat nog aan mijn zij:
Zal ik hem voorgaan, of hij mij?

Dat weet slechts hij, die 's levens duur,
Bij dag en uur
Aan elk van ons heeft toegemeten,
Hij antwoordt op de *vragen* niet,
Die hij verbiedt,
Maar leert ons wegen wat wij *weten*.

1887.

Leelijk? Mooi?

‘Leelijk!’ zegt gij. - Neen voorwaar!
Veel moge aan dit schoon ontbreken:
De adel van een ziel is daar,
Die van 't schoonste weet te spreken,
En de liefde van een hart,
Dat nooit moê van weldoen werd.

‘Mooi!’ verklaart gij. - Waarlijk niet!
Niets moge aan die schoonheid falen:
Die den kouden glimlach ziet
Om gesloten lippen dwalen,
Die den trots voelt van dien blik,
Blijft bewondren, maar - met schrik.

1887.

De doodsklok.

De doodsklok luidt.
Gezangen zwijgen.
De scherts heeft uit.
De zuchten stijgen.
De wang verbleekt.
De doodsklok spreekt.

De doodsklok spreekt:
‘Het gaat op scheiden.
Schoon 't hart u breekt,
Wilt u bereiden!
Vergeefs misbaar!
De tijd is daar.

De doodsklok zegt:
Wel moogt gij schromen,
Die voor 't gerecht
Eens Gods moet komen,
Wiens heilig oog
Nooit schijn bedroog.

Geteld, gericht
Zijn al uw zonden;
Uw deugd te licht
Voor God bevonden;
Verdiend verderf
Uw deel en erf!

Maar englenzang
Klinkt luid er boven,
Als om 't geklang
Der klok te dooven:
'Daar is geen nood,
Daar is geen dood,
Voor die gelooven!
Niets kan Gods kind
Aan Hem die 't mint
Ontrooven!'

1887.

Een Kerkhofwandeling.

Ik wandelde over 't kerkhof rond,
En met mij ging mijn kleinste jongen;
Ik, met mijn oogen naar den grond;
Hij, lachende en met wilde sprongen.

‘Lief kind!’ vermaande ik, ‘t is niet goed,
Hier zoo onstuimig rond te draven,
Zoo luid te schreeuwen als gij doet;
Men maakt zoo'n leven niet bij graven.’

Hij kwam tot mij, voor 't oogenblik,
En staakte 't blijde spel, schoon noode!
Keek bijna even sip als ik,
En hield zijn mondje als zelf een doode.

Maar 't jonge leven werkt met drang,
En wil van geen betooming weten;
Ras ging 't opnieuw denzelfden gang,
Mijn hand geslaakt, mijn woord vergeten.

Maar nu ook liet ik 't kind begaan,
 'k Had naar den hemel 't oog geheven;
 Zijn aanblik had mij goed gedaan
 En beter wijsheid ingegeven.

Hij immers had geen zwart of grauw
 Juist boven 't kerkhof uitgespannen,
 Maar hier als ginds datzelfde blauw,
 Dat al het sombre moet verbannen.

Daar zweefden vroolijk, op dit pas,
 Sneeuwwitte wolkjes over henen;
 En nergens werd een groener gras
 Van rijker zonnegloed beschenen.

En uit denzelfden molm gevoed
 Waarin zoo vele lijken lagen,
 Hield Madeliefje 't oog vol gloed
 Ten heldren hemel opgeslagen.

De wakkre kraai beschreef omhoog
 Met blij gekras haar fraaiste kringen,
 En op een grauwen grafpaal vloog
 Het kneutje en zette zich tot zingen.

Neen, dacht ik, zoo veel glans had God
 Hier over de aard niet uitgegoten,
 Noch zulk een bron van rein genot
 In 't bruisend kinderhart besloten,

Indien 't de hoogste wijsheid was
 Naargeestig hier om 't graf te dwalen,
 En 't hart aan wormen, stof en asch,
 Met nutloos mijmren op te halen.

Neen, neen! die heldre zonnestraal,
 Die kinderjubel niet te smoren
 Doen denken aan een zegepraal,
 Die ons een Heiland heeft beschoren,

Die zonde en dood hun buit en roof
 Ontrukte en voor zijn macht deed buigen,
 Zoodat op 't kerkhof, ook 't Geloof
 Als een gelukkig kind mag juichen.

Uit het Engelsch.

1887.

Twee pilaren.

Wortelvast en onomstootlijk
 rijzen voor het menschlijk oog,
 GODS BESLUIT en ONZE VRIJHEID
 als twee zuilen steil omhoog.
 Voor die oogen on-bereikbaar,
 legt de hand van God den boog.

1887.

Verjaardag.

De wereld aan te zien, welvarend nog en krachtig,
Maar met een afscheidnemend oog,
De zeventig voorbij, in 't opgaan naar de tachtig,
Een leefkring die, uit vele, een enkele slechts voltoog;

Omstuwd van een geslacht, mij over 't hoofd gewassen,
Meest door een andren geest dan mij vervult bestierd;
Op stelsels prat, die slecht bij wat ik voorsta passen;
Dat weinig missen zal als 't ook mijne uitvaart viert:

Ziedaar wat ernstig maakt; maar niet gebiedt te treuren,
Zoolang mij huwlijksmin en kinderliefde omringt,
Een Godlijk avondrood mijn westerkim blijft kleuren,
Zoo menig lieve bloem mijn dalend pad doet geuren,
En tusschen 't gelend groen nog ééne vogel zingt.

13 Sept. 1887.

Aan mijn vaderland.

Men heeft voor vijftig jaar mij dezen raad gegeven:

‘Kies snel een wilgetak, waar gij uw lier aan hangt!’¹⁾

Ik sloeg het in den wind, ben liereman gebleven:

Deed ik er kwalijk aan, of hebt gij 't zoo verlangd?

1) Hippokreen-Ontzwaveling.

Feest-cantate

**Bij de viering van het tweehonderdvijftig-jarig bestaan der
Utrechtsche hoogeschool, 1636-1886.**

Het hier volgend dichtstuk werd door mij geschreven op vereerende uitnoodiging van Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht, uit naam van den Raad.

Het op muziek te brengen was aan den op muzikaal gebied zoo loffelijk bekenden stadgenoot RICHARD HOL opgedragen, die zich, naar aller oordeel, uitstekend van zijne taak gekweten heeft.

De uitvoering had plaats op den 28^{en} Juni in de Buurkerk.

Een Klavier-uittreksel zag bij den muziekhandelaar H. Rahr het licht.

I.

Nu maak u op om feest te vieren,
 Vermaarde Stad aan Vecht en Rijn!
 Laat loof en bloem uw straten sieren,
 In ieders woning vreugde zijn.
 Ruischt citersnaren!
 Schalt fanfaren!
 Bazuinen, trompetten, geeft vroolijk geluid!
 Laat, laat u hooren,
 Vereende koren,
 En stort uw hoogsten jubel uit!
 Streel, zuivre zangstem, streel onze ooren!
 Het geldt -
 Het geldt -
 Een troetelkind,
 Voor vijfmaal vijftig jaar geboren,
 En vijfmaal vijftig jaar bemind.

II.

Als 't liefste zoet na 't bangste leed,
 Van God gegeven Vrede,
 Het zwaard tot ploegschaar heeft versmeed,
 Of kluistert in de scheede,
 Dat is, voorwaar, de beste tijd
 Voor zaaien en voor bouwen;
 De geesten kunnen vrij en blijd
 Hun vleugelen ontvouwen.

Dan wekt de gunst, dan kweekt de moed
 De gaven en de krachten;
 De horen van den Overvloed
 Doet lof en loon verwachten;
 Daar waar de Olijfboom wortel schiet
 Wil Alles welig groeien,
 De Lauwer wast op elk gebied,
 En alle Rozen bloeien.

Sticht dan, ontsluit met pleeggebaar
 Der Wijsheid eeretempels;
 Verzamel dan haar priesterschaar
 Op hun gewijde drempels!
 Als voor de tabberd wijkt de kling
 En niemand hoeft te schromen,
 Dan is voor vlijt en oefening
 De rechte tijd gekomen.

III. aant.

Spreek, wederspreek het, gij rol der Historie!
 Dagen van nood waren dagen van glorie.
 Klaagt niet te zeer als de olijfboom niet wast
 'Palmen steigren tegens last.'
 Sterren zijn helderst in donkere nachten;
 Spanning en worstling verdubben de krachten;
 Nederland heeft niet op vrede gewacht,
 Heeft, onder 't zwaarste, het grootste volbracht.
 De oorlog bleef duren: toch zaaide 't en bouwde 't;
 Niet op de Toekomst, op 't Heden vertrouwde 't;
 't Zwaard aan de heupe, de handen aan 't werk,
 Voelde 't zich weerbaar en toonde 't zich sterk.
 Eere gij vromen, gij wakkren, gij wijzen!
 Daden van moed deden wondren verrijzen.
 STEDENBEDWINGER, hoe groot was uw eeuw!
 Hoe bloeiend de Tuin van den bloedigen Leeuw.

IV. aant.

O Vorst, die in Gods gunst geboren,
 Aan volk en land ten zegen wierdt!
 Schoon is de loopbaan u beschoren,
 En groot de tijd, dien gij versiert.

‘Op gouden leliën en stralen
 Laat trotsen Fransche en Spaansche kroon;’
 Om daar ‘de perels af te halen’
 Braveert uw krijgsmoed ‘duizend doôn’.

Maar peerlen blinken allerwegen
 En puikjuweelen, rein van gloed,
 U in de Zeven Landen tegen,
 Waar gij uw deugd beminnen doet.

Uw Amstel tart de Stad der Bloemen
 Door Kunst van beitel en penseel.
 De schoonste Dichterzangen roemen
 Uw deugd en daden schoon en veel.

De Wetenschappen dragen kronen,
 Wier glans zich heinde en veer verbreidt.
 De School, die Leidens deugd mocht loonen,
 Kweekt mannen voor de onsterfelijkheid.

De Wijsheid zet alom haar schreden,
 Verspreidt haar licht, vertoont haar schoon,
 Haar krachten en bekoorlijkheden -
 En ook in 't Sticht verrijst haar troon.

V. aant.

Ontsluit uw poorten, grijze Dom!
 Voor die uw koor begeeren.
 Die kennis kweekt is welkom
 Bij hen die God vereeren.

Die leering zoekt, die hoort en vraagt,
 Zal zich tot deugd bekwamen,
 Neemt toe in wijsheid, en behaagt
 Aan God en mensch te zamen.

Treedt op, plechtstatig ingeleid,
 Waar men uw stem wil hooren,
 Die een lofwaardige Overheid
 Heeft tot uw ambt verkoren!

Gij de eersten in de eerwaarde rij,
 Die altijd aan zal groeien,
 En die van eeuw- tot eeuwgetij
 Haar stichting zal doen bloeien.

Met regen is de maartsche dag
 En somber aangevangen;
 Maar zie, daar komt een zonnelach
 En stemt tot blijde zangen;

Tot zangen, die gebeden zijn,
 Ten hemel opgeheven,
 Opdat een hooger zonneshijn
 Haar warmte en licht moog geven.

VI. ^{aant.}

Gij ZONNE DER GERECHTIGHEID,
 Stort over haar uw schoonste stralen!
 Laat al uw zegen nederdalen
 Op die eerbiedig hem verbeidt!

Bij U is licht voor hart en hoofd;
 Gij wekt, gij kweekt, gij voedt het leven;
 Wat gij onthoudt, kan niemand geven;
 Uwe is een glans, die nooit verdooft.

VII. ^{aant.}

O Hevige ommezwaai der tijden!
 Hoe zwart, hoe geducht
 Vertoont zich de lucht!
 Wolken kruien in 't Oost en in 't Zuid!
 Onweer dreigt van alle zijden!
 Daar barst het uit!
 Hoe vreeslijk die donder, hoe doodlijk die schicht
 Van 't bliksemlicht!

Verwoesting, vernieling, verwildring door schrik,
 Van oogenblik tot oogenblik.
 Geen daad bij de vromen, geen raad bij de vroeden,
 Aan helpen noch hoeden
 Noch redden gedacht....
 Hoe loodzwaar drukt gij, 'Fransche Nacht!'

VIII. ^{aant.}

Gij hebt dien wakend doorgebracht,
 Gij priesters in Minerva's tempel!
 Al schond de woestaardij den drempel,
 Gij hebt aan vlucht noch overgaaf gedacht,
 Uw schoone taak niet afgebroken,
 Uw lamp gevoed, uw licht ontstoken,
 En niet vergeefs den dageraad verwacht.

IX. ^{aant.}

'Die hier bedrukt met tranen zaait,
 Zal juichen als hij vruchten maait;
 Die 't zaad draagt, dat hij zaaien zal,
 Gaat weenend voort en zaait het al;
 Maar hij zal, zonder ramp te schromen,
 Eerlang met blijdschap wederkomen,
 En met gejuich, te goeder uur,
 Zijn schooven dragen in de schuur'.

X.

Een eeuw en nog een eeuw ging om.
 Uw leeftijd, Alma Mater, klom
 Tot vijfmaal vijftig jaren;
 Maar, met de jaren, klom uw kracht,
 En van geslachte tot geslacht
 Bleeft gij uw ouden roem bewaren.

Een feestgewaad, een hoogtijdskrans
 Versiert u thans;
 Wij zien uw voorhoofd stralen;
 Uw helder oog ziet vroolijk rond;
 En op den glimlach van uw mond,
 Kent onze geestdrift perk noch palen.

De Schoonheid, die u zedig groet,
 Sprengt voor uw voet
 Een bloemenregen.

Een wakkre Jonkheid jubelt luid;
 De Grijsheid strekt haar armen uit,
 En geeft u biddend haren zegen.

De Liefde voor het Vaderland
 Drukt u de hand;
 Beschaving heft u tot de wolken;
 De Godsdienst ziet u ernstig aan,
 En dankt u, met een stillen traan
 Voor zooveel trouwe tolken.

XI.

De dwaas alleen veracht de wetenschap.
 De wijze juicht haar toe op d'eeretrapp.
 Kennis is macht, geen macht van dwingelanden.
 Lofwaardig, die haar zamelt en waardeert!
 Gezegend, die haar uitbreidt en vermeert!
 Wij kussen hem eerbiediglijk de handen.

XII.

Gij mannen, grijs van haren,
 Maar vol van merg en sap!
 Gij jongeren van jaren,
 Reeds rijp in wetenschap!

Gij, die ons de oude tijden
 Hun denken, spreken, daân,
 Hun leven en hun lijden
 Hertoont en doet verstaan!

Gij, die ons door doet dringen
 In de eischen van het Recht,
 Of van de zichtbre dingen
 De wetten openlegt!

Die kranken leert genezen,
 Aan blinden 't licht herschenkt,
 Of van het Hoogste Wezen
 De orakels overdenkt!

Houdt moed, vervolgt de banen,
 Waarop gij voorwaarts snelt,
 Of plant uw trotsche vanen,
 Op nieuw veroverd veld!

Graaft dieper in de mijnen,
 Waar gij uw goud uit scheidt,
 En laat het heerlijk schijnen,
 Als gij 't gezuiverd hebt!

Stijgt hooger op uw vlerken,
 Streeft alle sferen door,
 En laat uw vlucht bemerken
 Aan 't lichten van uw spoor!

Blijft moediglijk bekampen
 Onwetendheid en waan,
 En troost ons van de rampen,
 Die uit de zonde ontstaan!

XIII.

Eere in ons midden en eere in hun graven,
 D' eedlen en braven,
 Wier wijsheid u bracht op de plaats, die gij siert!
 Uw roem is hun roem, en hun lust zijn uw gaven.
 Gelukkig de kiel, door hun handen gestierd!

XIV.

En Gij, de Hoop des Vaderlands,
 Van wie 't zijn naaste toekomst wacht,
 Zijn zonen, in den vollen glans
 Der jonkheid en der kracht!
 Schept heldre teugen uit de bron,
 Die hier van laafnis overvliet,
 Laat, laat u koestren door de Zon,
 Die hier haar stralen schiet.

Smaakt al de vreugd
 Der blijde jeugd,
 Der vriendschap heilig zoet!
 Wordt al wat edel is en goed!
 En viert men 't volgend eeuwgetij,
 Nog 't hoofd omhoog,
 Nog gloed in 't oog,
 Woon menig uwer 't bij.

Vivat Academia!
 Floreant Artes,
 Exsultent Musae,
 Faveant Charites,
 Pereat Barbaries,
 Salva sit Pax;
 Valeat Concordia,
 Vigeat Patria,
 Gaudeat Civitas
 Ultrajectina!

XV. ^{aant.}

O Stad, waar Willebrord het Kruis
 Geplant heeft, en den Heer een Huis
 Mocht bouwen onder Wilt en Friezen,
 Van waar het eerst de fakkel scheen,
 Die lichten zou door de eeuwen heen,
 En nooit voor u haar glans verliezen!

O Stad, waar Nassau's wijze hand
 De Pijlen saamsnoerde in een band,
 En in den klauw des Leeuws bestelde!
 Doe, doe uw oude leus gestand:
 Dat steeds uw kroon en dierbaarst pand,
 Uw Hoogeschool, u alles gelde!

O Stad, door Vecht en Rijn besproeid,
 Wier helder nat door 't lustoord vloeit,
 Aan rozen rijk en korenaren!
 Geen bloem of vrucht draagt hooger lof,
 Dan die gekweekt wordt in den hof,
 Die u bedekt met lauwerblaren.

O Stad, zoo trouw door haar bemind!
 Omhels, omhels uw voedsterkind;
 Eén wensch, één hoop beziele u beiden!
 Vernieuw, vernieuw uw schoon verbond,
 En dan, herhaal met blijden mond
 Dat plechtig woord: 'WIE ZAL ONS SCHEIDEN?'

XVI.

't Kniel alles voor den Hoogen God!
 Hij schiep de wereld, schikt het lot
 Der Scholen en der Steden.
 Zijne is de wijsheid en de kracht;
 Hem zij de lof in elk geslacht,
 Van eeuw- tot eeuwigheden!

HALLELUJA.

Aanteekeningen.

III.

'Palmen steigren tegens last.'

Uit het motto, voor VONDELS Maria Stuart, met het onderschrift PRUDENTER; geheel in VONDELS kracht en stijl, en hoogstwaarschijnlijk van hemzelve. Zie VAN LENNEPS Vondel-uitgave V. 500, 1.

STEDENBEDWINGER.

Stededwinger was de eernaam aan FREDERIK HENDRIK toegekend.

IV.

'Op goude lelyen, en straelen,
Laet trotsen Fransch' en Spaensche kroon.

Om daer een perel af te halen,
En streeft zoo niet, door duizent doôn.'

HOOFT, Klaghte der Prinsesse van Oranje over 't oorlogh voor 's Hartogenbos.

*Uw Amstel tart de Stad der Bloemen
Door kunst van beitel en penseel.*

Florence; als Hooft in 1638 aan MARIA DE MEDICIS, bij hare komst te Amsterdam, verlangde getoond te zien.

V.

Ontsluit uw poorten, grijze Dom!

'Het koor der Domkerk was (der Hoogeschool) tot een gehoorzaal bestemd en daar zou de plegtigheid der inwijding plaats hebben.'

DE GEER, De Dom van Utrecht blz. 40.

*Die leering zoekt, die hoort en vraagt,
Zal zich tot deugd bekwamen.
Neemt toe in wijsheid en behaagt
Aan God en mensch te zamen.*

Luk. 2:46 was de tekst, door VOETIUS ten grondslag gelegd van zijn predicatie 'Over de nuttichheydt der Academiën ende Scholen', des Zondags vóór den dag der Stichting gehouden.

*Met regen is de maartsche dag (26 Maart 1636)
En somber aangevangen;
Maar zie, daar komt een zonnelach.*

'Des Dingsdagmorgens vroeg was de stad versierd en getooid en alles voor het feest gereed; maar nog was de hemel bewolkt en hield de regen niet op. Te negen ure echter brak de zon helder door, en in statigen optocht' enz.

DE GEER, T. a. p. blz. 41.

VI.

GIJ ZONNE DER GERECHTIGHEID,

SOL JUSTITIAE ILLUSTRATA NOS, is de bede, die de Utrechtsche Hoogeschool in haar vaandel en op haar zegel draagt.

De vaderen dachten daarbij aan de belofte bij den profeet Maleachi (4:2) ‘Ulieden - die mijnen naam vreest, zal de Zonne der Gerechtigheid opgaan.’

VII.

O Hevige ommezwaai der tijden!

Het jaar 1672.

Wolken kruien in 't Oost en in 't Zuid.

Beiden de Bisschop van Keulen en de Koning van Frankrijk hadden den Staten den oorlog verklaard.

*Verwoesting, vernieling, verwiltring door schrik,
Van oogenblik tot oogenblik.
Geen daad bij de vromen, geen raad bij de vroeden,
Aan helpen noch hoeden
Noch redden gedacht.*

‘De Regeering radeloos, het Volk redeloos, het Land reddingloos’, zeggen de geschiedschrijvers.

‘Eene genoegzaam algemeene wildheid en ongehoorzaamheid van alle de ingezetenen in de steden en op het platte land.’

Brief van JAN DE WITT.

‘Fransche Nacht!’

‘t Is Fransche middernacht’, schreef in 1673 de toen 86-jarige VONDEL, die hem nog zes jaren overleven zou.

VIII.

*Gij hebt dien wakend doorgebracht,
Gij Priesters in Minerva's tempel!*

‘De Academische Senaat nam het besluit om zelfs gedurende de aanstaande wintervacantie de lessen niet te staken, maar geregeld te laten doorgaan.’

TER HAAR, Utrecht in 1672. blz. 31.

Al schond de woestaardij den drempel.

‘De groote gehoorzaal was in een soort van graanschuur, neen! erger nog, in een pakhuis of bergplaats van meel, in een werkplaats voor mulders en bakkers herschapen.’

TER HAAR, blz. 30.

IX.

'Die hier bedrukt met tranen zaait', enz.

Men herkent Ps. 126 vs. 3 in onze schoone berijming.

Het eerste der 2 verzen van den Psalm zelf, was de tekst van VOETIUS bij zijn eerste predicatie in de Domkerk, na hare ontruiming door de Franschen, 16/27 Nov. 1673.

XV.

O Stad, waar Willebrord het Kruis
Geplant heeft enz.

Op de helft der zevende eeuw; 650.

*O Stad, waar Nassau's wijze hand
De Pijlen saamsnoerde in een band,
En in den klauw des Leeuws bestelde.*

JAN VAN NASSAU, bij de Unie van Utrecht, 1579.

*Doe, doe uw oude leus gestand:
Dat steeds uw kroon en dierbaar pand,
Uw Hoogeschool, u alles gelde.*

‘- het eeuwenlang aankleven van het aangenomen beginsel: *Alles voor de Hoogeschool.*’

[VAN ASCH VAN WIJCK] De Stad Utrecht in hare betrekking tot de Hoogeschool. blz. 55.

‘WIE ZAL ONS SCHEIDEN?’

QUIS SEPARABIT, omschrift der gedenkpenning geslagen op het Tweede Eeuwfeest; 1836.